

lerótt 560.000 koronát, részére a fölösen és tartozatlanul lerótt 216.000 korona értékű bélyeg értékének szabályszerű visszatérítését annál is inkább el kellett rendelni, mert az 1925. évi 901/P. M. számú rendelet 9. §-ában foglalt visszatérítési tilalom helyes értelmezés mellett csak a váltó után tényleg járó illetékre, de nem a fölösen és tartozatlanul lerótt illetékre is vonatkozik. (Közig. bir. 17.275/1926. P.)

Szerkesztői üzenetek.

T. A nyugdíjügy egyáltalában nem alszik. Értesülésünk szerint az igazságügyminiszteriumban épp e hónapban tartottak s még e hónapban ismét tartanak ez ügyben ankétot s minden remény megvan arra, hogy — hála ezért elsősorban azoknak a kartársaknak, kik oly szívós kitartással tartják napirenden e kérdést — ez az egy végre hamarosan tető alá jut.

A másik sürgető kérdésre ez a válaszunk: még e hó folyamán beérkezik a miniszteriumba valamennyi Kamara felterjesztése a működési körök megállapítását illetően. Úgy tudjuk, most már csak ez az egy függő pont késlelteti a végrehajtási rendelet kiadását. Hogy azután január 1-vel fog-e életbelépni a novella, erre határozott választ nem adhatunk.

Arról a bizonyos Kartársi összejövetelről mi semmi értesítést nem kaptunk. Sem előzőleg, sem utólag. Így arra sem felelhetünk, mi volt annak a célja s mi képezte megbeszélés tárgyát.

— **M**—**s.** Ha az adásvételi szerződésben a gyermek s a szülők társvevők akként, hogy az előbbit az ingatlan tulajdonjoga utóbbiakat annak haszonélvezete illeti, csakis az 5% visszteher vagyonátruházási illeték szabható ki.

Az osztrák „Notariats- Zeitung“ szerkesztője Eduard Reichel dr. öfvtl. Notar, Wien XVIII. Gymnasium-strasse Nr. 21; a „Verein deutscher Notare für die Tschecho-slowakische Republik“ ugyancsak „Notariats-Zeitung“ címen megjelenő szaklapjának szerkesztője Notar Arn. Wychodil, M.-Frübau.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

KIADJA

A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1927.

Held irodalmi és nyomdavállalat II., Margit-körút 7. Telefon: T. 273—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KOZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 273—95.

TARTALOM.

Kovaliczky Elek dr., sátoraljaújhelyi kir. közjegyző : Adatok az új közjegyzői díjszabáshoz.

Kepes János dr., székesfehérvári kir. közjegyző : Házassági szerződés a K. e. 311/10 évből.

Teőke Béla dr. A közjegyzői nyugdíj.

Közlemények.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

Adatok az új közjegyzői díjszabáshoz.

Irta : *Kovaliczky Elek dr.* sátoraljaújhelyi kir. közjegyző.

Az 1894. évi XVI. törvénycikk módosításáról szóló 1927. évi IV. törvénycikk életbeléptetésével kapcsolatban kétségtelen bizonyossággal várható a most érvényben levő 60600/1926. I. M. számú közjegyzői díjszabás módosítása és illetve kiegészítése egyrészt azért, mert az új örökösödési eljárás során olyan újabb teendők utaltatnak a kir. közjegyző ügykörébe, amelyekről díjszabásunk nem intézkedik, — másrészt azért, mert az új eljárással kapcsolatos súlyos munkatöbblet elvégzését — úgyszólván az összes járásbíró-sági kezelési teendőket, melyek személyi és dologi kiadásainkat jelentősen emelni fogják, csak akkor vállalhatjuk, ha a gazdasági viszonyokhoz jobban alkalmazkodó, több irányban hézagos és kiegészítésre szoruló új díjszabással a kir. közjegyzőknek, különösen a vidékieknek anyagi helyzetét biztosítani s javítani fog.

Ezt a célt a díjszabás egyszerű kiegészítésével elérni nem lehet, mert az új hatásköri teendők részére megállapítandó új díjtételekből várható jövedelemtöbblet előreláthatólag oly csekély lesz, hogy ezzel célt nem érünk ; a díjszabás kiegészítése helyett tehát egészen új és olyan díjszabás megalkotásához kell ragaszkodnunk, amely legalább tűrhetővé teszi helyzetünket és a jogkereső közönség lényegesebb megterhelésével még sem jár.

A jelen dolgozattal ehhez az új díjszabáshoz kívánok adatokat szolgáltatni, melyben igen sok külföldi, különösen német

és osztrák közjegyzői díjszabásnak célszerű és méltányos rendelkezéseit felhasználtam.

Mindenek előtt fel kell hívnunk az igazságügyi kormány figyelmét arra, hogy az örökösödési eljárás novellája és a tervezett végrehajtási utasítás igen sok olyan teendőt biz a közjegyzőre a tulajdonképpeni örökösödési eljárás megindítása előtt is, amely teendőkkel tetemes készkiadások, póstadíjak stb. stb. fognak felmerülni, ilyenek a halálesetekről szóló úgynevezett „havi kimutatások“ tárgyában a községi előljáróságokkal, a bírósággal és a közigazgatási hatóságokkal lefolytatandó és minden hónapban megismétlődő levelezések; a vidéki közjegyzőségek működési köre rendszerint több, — szegény vidéken pedig rendszerint igen sok községre terjedvén ki, a közigazgatás fogyatékoságánál fogva ezek a levelezések igen tekintélyes munkával, portó és egyéb készkiadásokkal lesznek összekötve. — Eddig az igazságügyi kormány csak oly örökösödési ügyekben követelt tőlünk ingyen munkát, melyekben a hagyaték leltári értéke 200 pengőt meg nem haladt, a bélyeg és postabér kiadásokat azonban ez esetekben is követelhetjük. — Az új örökösödési eljárással kapcsolatban előáll az a helyzet, hogy nemcsak hogy százszorosán több ingyen munkát tartozunk teljesíteni, hanem olyan előreláthatólag tekintélyes készkiadásaink is lesznek, melyeket az egyes hagyatéki ügyekben semmiképp fel nem számíthatunk, hiszen sok esetben egyáltalában nem is lesz örökösödési eljárás. Azt pedig igazán nem kívánhatja az igazságügyi kormány, hogy állami feladatot képező munkatöbbletnek ellenérték nélküli elvégzése mellett még készkiadásokat is viseljünk a megtérítés lehetősége nélkül. A hagyatéki ügyekben való hivatalos levelezés és a rendelettervezet 27. §-a szerinti értékküldözgetés portómentességét kell tehát biztosítani, vagy ha ez nem lehetséges, az egyes hagyatéki ügyekből meg nem térülő készpénzkiadásoknak az igazságügyi tárca terhére leendő megtérítését kell kérnünk, — annál is inkább, mert hiszen a járásbíró-sági kezelési teendőknek reánk ruházásával az állam a kezelő személyzet apasztása által lényeges megtakarítást ér el.

Áttérve most már az új hatáskörben gyökerező közjegyzői teendők díjazásának kérdésére, — amelyről a most érvényben levő díjszabásban természetesen szó se lehet, ezek a közjegyzői teendők két csoportba osztandók, az egyikbe sorolandók a díjazás alá eső közjegyzői teendők, a másikba a díjazás nélküliek.

I. Abból az elvi álláspontból kiindulva, hogy a jogkereső közönséget az új örökösödési eljárás a lehetőség szerint újabb költségekkel meg ne terhelje és az örökösök csak oly közjegyzői munkáért fizessenek, amelyért eddig is vagy a közjegyzőnek vagy másnak fizettek, az új hatáskorból kifolyó következő közjegyzői teendőket tartom díjazandóknak.

a) Az örökösödési és hagyományi bizonyítvánnyal kapcsolatos és a novella VI. fejezetében körülírt közjegyzői teendőket, még pedig akár *határozati tervezettel* végződik ez az eljárás, akár pedig *elintézési tervezettel*.

Tekintettel arra, hogy jogbiztonsági szempontokból minden irányban kívánatos, hogy az Öb. ügyek minél kisebb körre szoríttassanak, — az elintézési tervezettel elintézett és tehát be is fejezett ügyekben követelnünk kell, hogy a kir. közjegyzőt ugyanaz a díjátalány illesse meg, mint a rendes örökösödési eljárásban a hagyaték tárgyalásáért. — Teljesen jogosult az a követelésünk, mert a novella VI. fejezetében körülírt és a végrehajtási rendelettervezet 32. §-ában foglalt közjegyzői teendők úgymint: az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány iránti kérelem illetve beadvány és mellékleteinek felülbírálása, szóval előterjesztése esetén pedig a jegyzőkönyvnek a felekkel való felvétele és felszereltetése, esetleg az érdekelteknek a rendelettervezet 32. §-ának 2. bekezdésében kontemplált előzetes meghallgatása, — az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadása iránti írásbeli kérelem módosítása, kiegészítése, vagy pótlásával járó teendők, a hirdetmény kibocsátása, megküldése az árvaszéknek, községi előljáróságoknak, a hirdetmény kifüggesztése iránti eljárás a bíróságnál, a határozati, vagy elintézési tervezet elkészítése, az esetleg bejelentett igényekről felveendő jegyzőkönyv, az érintett tervezeteknek annyi példányban leendő elkészítése, amennyire a bíróságnak mint fogalmazványra és kiadmányokra szüksége lesz stb. stb. legalább is annyi, ha nem több munkával járnak, mint a hagyatéki ügynek rendes tárgyalással való rendezése; nem forog fenn tehát semmiféle ok arra, hogy Öb. ügyekben mérsékeltebb díjak állapíttassanak meg.

Ha pedig az Öb. ügy nem elintézési tervezettel, hanem elutasítólag határozati tervezettel fejeződik be, ez esetben méltányossági tekintetből állapíttassék meg a kir. közjegyző részére a hagyatéki díj átalány felerésze; indokolt ez a díj azért, mert hiszen

csak a feleken múlik, hogy az Öb. helyett a rendes örökösödési eljárást kérjék.

b) Díjazandó lesz a novella III. fejezetében foglalt végrendelet kihirdetése körüli eljárásunk.

A most érvényben levő díjszabásunk 11. §-ának 18. pontja szerint „a közjegyző őrizetében levő okiratnak a bíróságnál átadásáért, vagy végrendeletnek kihirdetés végett a bíróságnál bemutatásért a bíróság részére készült másolatok, írás és hitelesítési díján felül időszerinti mukadíj jár.”

Hogy szemléltetővé tegyem azt, hogy mennyivel több közjegyzői munkával fog járni a végrendelet kihirdetése az eddiginél, felsorolom nagyjából az azzal járó teendőinket. A végrendelet kihirdetésére hatánapot kell kitűzni, a tudvalevő érdekelteket értesíteni, a végrendelet kihirdetéséről az alaptörvény 29. §-a szerint jegyzőkönyvet felvenni, a kihirdetési záradékot a végrendeletre feljegyezni és azt aláírni, a kihirdetés tényét a végrendeleti naplóba bejegyezni, a kihirdetett magán végrendeletet eredetiben a kir. közjegyző által felvett, vagy nála letett végrendeletet hiteles másolatban, valamint a kihirdetéstől felvett jegyzőkönyv hiteles másolatát a járásbírósághoz betérjeszteni, a végrendeletben részesített személyeket — beleértve a hagyományosokat is — ha a lakhelyük tudva van, vagy könnyen kipuhatolható, a végrendelet kihirdetéséről értesíteni, ha kiskorú, vagy gondnokság alatt álló vagy távollevő személy, vagy méhmagzat, vagy még meg nem született utóörökös van érdekelve, a végrendelet egy hiteles másolatát a gyámhatóságnak megküldeni, ha végrendeleti végrehajtó van megnevezve, erről őt megfelelő utasítással értesíteni, ha pedig még létesítendő alapítvány van részesítve és végrendeleti végrehajtó nincs, az alapítványnak a jogosult képviselő felleptéig való képviselőre gondnokot kirendelni; köteles továbbá a 31300/1921. I. M. sz. rendelet 3. §-a értelmében a végrendelet hiteles másolatát az állampénztárhoz megküldeni. A végrendeletkihirdetéssel kapcsolatban az érvényben levő végrehajtási rendelet 33. §-ának 3. bekezdése és a végrehajtási rendelettervezet 17. §-a értelmében még az a teljes munka is háruul a kir. közjegyzőre, hogy a közintézeteket érdeklő végrendeletek kihirdetéséről a közalapítványi kir. Ügyigazgatóságot a végrendelet kivonatos másolatának közlése mellett értesítenünk kell; római és görögkatholikus, valamint görögkeleti lelkész és segédlelkész végrendelete pedig hivatalból

hitelesített másolatban megküldendő az illetékes egyházmegyei hatóságnak. — Ime ezek a végrendelet kihirdetésével kapcsolatos azok a munkateljesítmények, amelyeket a novella értelmében a bíróság helyett kell végeznünk s amelyekért azt hiszem teljes joggal jóval magasabb díjakat igényelhetünk, mint amelyek a mai díjrendelet 11. §-ának 18. pontjában megállapítva vannak. A díjazás mérvét illetőleg a németbirodalmi közjegyzői rendtartások közül egyedül a Mecklenburg-Schweríni közjegyzőség díjszabásában találunk erre vonatkozólag adatot azért, mert a végrendeletek őrizetben tartása és kihirdetése csak ezen közjegyzőségnél tartozik a közjegyző hatáskörébe; a díj a porosz Gerichtskostengesetz és a porosz közjegyzői díjszabás alapjául szolgáló úgynevezett „Volle Gebühr“ 5/10-ed részében van megállapítva, ami például 1000 aranymárkás hagyatéki értéknél 4 aranymárkának, 10.000 aranymárkás értéknél 16 aranymárkának, 20.000 aranymárkánál 26 aranymárkának felel meg, az úgynevezett Mindestgebühr — a legkisebb közjegyzői díjtétel 2 aranymárkát tesz ki. A díjszabásnak ezt a módját összehasonlítva a mi díjszabásunk fentidézett tételével, amely időszerinti díjat állapít meg, és amely az első megkezdett félóráért 5 pengőt és minden további megkezdett félóráért 2 pengő 50 fillért tesz ki, — az kétségtelenül méltányosabb, jobban alkalmazkodik a hagyatéki értékéhez, tehát szociálpolitikai szempontból is ajánlatosabb.

Az előadottak alapján tehát a végrendeletek, az örökösödési szerződések s általában minden halálesetre szóló végintézkedés kihirdetésével járó közjegyzői munkák díjazását a mindenkori hagyatéki díjátalány bizonyos hányadában, — mondjuk 5/10-ed részében véljük megállapítandónak az összes felmerült írás és hitelesítési díjakon felül.

c) Díjazandó lesz továbbá az örökösödési eljárás bármely szakában a felek által az örökösödési eljárást irányító és vezető királyi közjegyzőhöz intézett és általa a novella és a végrehajtási rendelet értelmében jegyzőkönyvbe foglalandó kérés. — A mostan érvényben levő örökösödési eljárás folyamán az érdekeltek a hagyatéki bírósághoz fordultak beadványaikkal és ezek elkészítésével kir. közjegyzőt, vagy ügyvédet bíztak meg, amely közjegyzői munkálatok díjai díjszabásunk 36. §-a értelmében a megbízó féllel szabad egyezkedés tárgyai voltak; az új eljárásban ezek a kérések a kir. közjegyzőhöz intézendők s amennyiben az érdekeltek kéréseikkel közvetlenül az illetékes kir. közjegyzőhöz fordulnak, —

ezeokról beadványt pótló és megfelelően bélyegzett jegyzőkönyvek lesznek felveendőek. Az érdekeltek a beadványokért eddig is fizettek, nem jár tehát újabb megterhelésükkel ha az ilyen beadványt pótló jegyzőkönyvek felvételéért a kir. közjegyző díjakat számít fel. A díjazás mérve és módjára nézve, tekintettel ezeknek a kérelmeknek különböző voltára és az azokkal járó munkálatok kisebb nagyobb mérvére, leghelyesebbnek tartjuk a mai jogállapot fenn tartását, vagyis tekintessenek ezek a munkálatok ezentúl is magánmegbízásból teljesítetteknek és a féllal való szabad egyezkedés tárgyainak. Minthogy azonban a kir. közjegyzőnek birói megbízotti jogállása a novellában továbbra is fennvan tartva és annak a kir. közjegyzőnek, aki közhitelességi hatáskörében bármily nagy értékű ügyben munkadíjait a tarifa alapján a felekkel szemben minden birói ellenőrzés nélkül állapíthatja meg, — a hagyaték rendezésével járó díjait a bíróság állapítja meg továbbra is, nehogy a bíróság és a közjegyző között surlódások kontroverziák támadjanak, az új díjszabásban világosan ki kell mondani, hogy az örökösödési eljárás folyamán az érdekeltekkel felvett és beadványt pótló jegyzőkönyvek felvételéért járó munkálatok díjai a díjszabás 36. §-a szerint magánmegbízásból teljesített munkálatoknak tekintendők s a megbízó féllal szabad egyezkedés tárgyai.

d) Feltétlenül díjazandók a hagyatéki ingatlanokra vonatkozó azok a telekkönyvi kivonatok és örökhagyónak telekkönyvileg bejegyzett követeléseiről és egyéb ily jogairól készített kimutatások, amelyeket a kir. közjegyző a telekkönyvi hatóságnál történő előzetes eljárással a telekkönyvi betétek megtekintésével kapcsolatban készített.

A mai jogállapot szerint a hagyatéki bíróság a hagyatéki ügyet a vonatkozó telekkönyvi adatokkal felszerelten tartozik a kir. közjegyzőnek tárgyalás végett kiadni; ezekért a telekkönyvi adatokért a 31200/1925. I. M. sz. rendelet hatályba lépése óta másolási költségek számíttatnak fel, melyeket a kir. közjegyző tartozik az állam részére a felektől minden ellenszolgáltatás nélkül behajtani és a bíróság vezetőjének beszolgáltatni. Ha hagyatéki tárgyalás folyamán újabb vagy más telekkönyvi kivonat beszerzése válik szükségessé, — a felek elhatározásától függőleg vagy elnapolják a tárgyalást, mely esetben a kir. közjegyző díjtalanul megkeresi a telekkönyvi hatóságot a még szükséges telekkönyvi kivonaterért, vagy pedig — és ez a rendes eset, — a felek nehogy újabb

tárgyalásra újból el kelljen jönniök, megbízást adnak a kir. közjegyzőnek arra, hogy a telekkönyvet közbenjöttük mellett nyomban tekintse meg és a hagyatéki tárgyaláshoz szükséges telekkönyvi szemlét készítse el, magát a telekkönyvi kivonatot azután a kir. közjegyző utólag szerzi be. Ez az eljárás természetesen nem esik a díjszabás 25. §-a alá, tehát nem tekinthető a hagyaték tárgyalásával szorosán összefüggő cselekmények közé, hanem a telekkönyvi hatóságnál való eljárás, a telekkönyvi szemle elkészítése a díjszabás 36. §-a alá eső szabad egyezkedés tárgyát képező munkálat.

Díjazandóknak tartjuk tehát az új örökösödési eljárásban is a hagyatékhoz tartozó ingatlanokra vonatkozó a fennforgó eset körülményei szerint a kir. közjegyző által készített azokat a telekkönyvi kijegyzéseket, amelyek a telekkönyvi hatóságnál történő előzetes eljárással s illetve a telekkönyvi betétek megtekintésével kapcsolatosak. Ezen munkálatok díjazásának mérve, minthogy ezen munka nagyon különféle lehet, a fennforgó esethez képest esetleg több órát, sőt napot is igénybe vehet, az ezekért járó díjak birói megállapítástól lennének függővé teendőek úgy azonban, hogy a legkisebb munkadíj 2 pengőnél kevesebb ne legyen.

e) A most érvényben levő díjszabás szerint, ha a kir. közjegyző nemcsak a hagyaték tárgyalásával, hanem leltározásával is meg van bízva, — a 25. §. értelmében a meghatározott díjatlányért a tárgyaláson kívül a hagyaték leltározását, annak kiigazítását vagy kiegészítését is tartozik elvégezni; a 26. §. szerint pedig ha csak a hagyaték leltározását teljesíti, de a tárgyalással megbízva nincs, a leltározásért járó díjat a hagyatéki bíróság állapítja meg, amely azonban nem lehet több, mint amennyi a hagyaték tárgyalásáért a rendelet 24. §-a szerint járna. Meg kell állapítanunk azt a tényt, hogy legalább vidéken a legritkább esetben fordul elő, hogy a kir. közjegyző a hagyaték tárgyalásán kívül a leltározással is megbízatnék, mert a leltározást majdnem kizárólag a városi és községi leltározó közegek végzik és egyáltalában nem áll a kir. közjegyzőnek érdekében, hogy a leltározásra vonatkozó megbízást külön szorgalmazza. Az új örökösödési eljárásban azonban előreláthatólag gyakran fog előfordulni az az eset, hogy a kir. közjegyző a végrehajtási rendelettervezet 3. §-ának utolsó-előtti bekezdése, a 10. §. első bekezdése, a 14. §. 2. bekezdése, a 18. §. első bekezdése és különösen ennek utolsó bekezdése

értelmében a hagyatéki eljárás alapossága és gyorsítása érdekében maga fog leltározni; minthogy tehát ez az eset most már nem igen lesz kivételnek tekinthető, gyakoriságánál fogva nem lenne méltányos, ha a leltározással járó külön munkálatok nem honorálatnának; annál inkább követelhetünk a leltározásért külön díjazást, mert ez a felek újabb megterhelésével nem jár, mivel a mostani jogállapot szerint is a leltározás költségeit a városi és községi leltározó közegnek meg kellett fizetniök. Ami pedig a leltározásért járó közjegyzői díjak mérvét illeti, a mostani díjszabás 26. §-ának változatlan fenntartása mellett méltányosnak és elfogadhatónak tartjuk a városi és községi leltározó közegek részére rendelettel megállapított díjakat.

f) Feltétlenül díjazandónak tartjuk a novella 4. §-a, illetve a rendelettervezett 27. §-a értelmében közjegyzői őrizetbe kerülő hagyatéki értéketétek, könyvelési, kezelési és őrzési munkáit, amelyek a mostani díjszabás 8. §-ának megfelelően lennének díjazandók; tekintettel az óriási felelősségre, mely a hagyatéki értékek kezelésével és gondozásával jár, annál inkább méltányos és jogos ez a kívánságunk, mert készpénzek, kötvények, értékpapírok, ékszerek, drágaságok csak nagyobb hagyatéki vagyonnál fordulnak elő, melyek ezt a költséget könnyen megbirják, a mostani díjszabás 24. §-ában megállapított hagyatéki díjatalány nagyobb hagyatékoknál degressiv irányánál fogva különben is nagyon csekély.

g) A most érvényben levő hagyatéki eljárás szerint, ha a hagyatékhoz tartozó készpénz és értékek felosztása a hagyatékadó végzés jogerőre emelkedése után birói megbizásból illetve a felek megegyezésén alapuló intézkedésnél fogva a kir. közjegyző által történt, a kir. közjegyző az értékeknek a letétpénztárból való felvétele, a felosztásról szóló jegyzőkönyvi tárgyalás és az ezzel összefüggő egyéb munkákért birói megállapítás alá eső újabb díjakat számíthatott fel. — Az új örökösödési eljárás szerint a közjegyzői letétben megmaradó értékek megint csak a hagyatéki átadó végzés jogerőre emelkedése után lesznek feloszthatók; kimondandó lenne tehát minden félreértés elkerülése céljából az új közjegyzői díjszabásban az, hogy az érték felosztásáért a közjegyzőt úgy mint eddig, ezentúl is birói megállapítástól függőleg díjak illetik meg.

h) Magától értetődőleg díjazandók az új örökösödési eljárás-

ban is mind azok az írásbeli és hitelesítési munkák, amelyek — az illeték kiszabás céljára eddig is, ezentúl is ingyenesen készített hiteles másolatokon felül felmerülnek; ilyenek a leltár másodpéldányok, a végrendeletek és örökösödési szerződések hiteles másolatai, a végrendelethirdetési jegyzőkönyvnek hiteles másolata, továbbá a hagyatéki bíróság részére készített mindennemű fogalmazványok és kiadmányok írásdíjai, valamint az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadása alkalmából készített és az osztálykivonatokat pótló kiadmányok. Az új örökösödési eljárás a járásbirósági kezelési teendőknek olyan nagy halmazát hártja reánk kir. közjegyzőkre, hogy azok elvégzése az eddig alkalmazott munkaerővel alig lesz lehetséges, méltányos tehát, hogy a személyzeti kiadások emelkedése a felszámítható írás és hitelesítési díjakkal, ha kis részben is, némileg rekompenzáltassék; a külföldi közjegyzői díjszabásokban az írásdíjakat nem is számítják a munkadíjak, hanem a készkiadások közé.

II. Áttérek most már a díjazás nélküli ingyenes közjegyzői teendők második csoportjára.

Feltétlenül bízom abban, hogy az igazságügyi kormányt az a helyes szempont vezérli, hogy a novella által a közjegyzőre hártott nagy munkával, felelősséggel és lényeges dologi és személyi kiadásokkal járó és a dolog természeténél fogva nem díjazható teendőkért a közjegyzőt kárpótolni kell azzal, hogy azokban a hagyatéki ügyekben, amelyek rendes örökösödési eljárás vagy örökösödési bizonyítvány tárgyát képezik, az ügyis nagyon alacsony díjatalányok felemeltessenek. Felhívjuk az igazságügyi kormány figyelmét arra, hogy ma a közjegyzői irodák — különösen a vidékiek egyedüli biztos anyagi alapja a hagyatékok tárgyalási díja, mert a közhitelességi ügykörben az okirat szerkesztés, tekintettel arra, hogy a közjegyzői okirat, mint a jogbiztonság támasza és mint bizonyítási eszköz ebbeli értékét jóformán teljesen elveszítette, — oly csekély megéllhetési alapot nyújt, hogy alig vehető figyelembe. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az általános gazdasági pangás és elszegényedés következtében az ingatlan és ingó vagyontárgyak forgalmi értéke az utóbbi években rohamosan csökkent, minélfogva a hagyatéki díjak automaticen lényegesen lezuhantak. Az ingyenes hagyatékok száma rohamosan emelkedik, úgy, hogy ha a hagyatéki díjatalányok nem emeltetnek, az örökösödési eljárással járó munkatöbblettel kapcsolatos

többletkiadásokat a hagyatéki díjatalány emelése nélkül el nem bírjuk annál kevésbé, mert a tervezett okirati kényszerből szóló törvényjavaslat sem biztató. Különösen antiszociális az a degressiv irányzat, amely a nagyobb hagyatékokra nézve megállapított mostani díjatalánynál tapasztalható.

A hagyatéki díjatalány olyan módosítására lenne tehát szükség, amely 1200 pengő értékig a díj leszállítása mellett, — az 1200 pengőtől — 240,000 pengő értékig terjedő hagyatékoknál és ezen felül a díjatalányt oly arányban emelné, hogy a kir. közjegyző nemcsak a leszállított díjakért kárpótoltatnék, hanem tekintettel az új örökösödési eljárás temérdek ingyen munkáira, megfelelő jövedelemhez jutna. Ebben a nehéz kérdésben azonban különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az ingyenes hagyatékok és a 400 pengőtől 1200 pengő értékig terjedő hagyatékok száma az általános elszegényedés következtében rohamosan emelkedőben van, viszont — legalább vidéken — az én vidékemen már a 12,000 pengőn túli hagyaték is ritkaság számban megy. Megnyugtató megoldást csak úgy képzelek, ha a kamarák legalább két évre vonatkozólag irodánként beszerzik a statisztikai adatokat arra nézve, hogy hány hagyaték volt ingyenes, hány darab esik 2%-os hány 1.50%-os és így tovább díjatalány alá; ezen ügyforgalmi adatok fognak azután alapul szolgálhatni a díjatalánynak fenti értelemben való és a szociális szempontoknak inkább megfelelő díjatalány elkészítésére.

Mindenesetre konstatálható azonban, az a körülmény, hogy hazánkban a kir. közjegyzői munkát kegyetlenül kihasználják a jogszolgáltatás érdekében. Hogy mennyivel magasabb a hozzánk gazdasági szempontból legközelebb álló Ausztria hagyatéki díj-szabása, — élénken bizonyítja az alábbi táblázat. Jóval magasabbak az osztrák tárgyalási díjak annak dacára, hogy ott a közjegyzőnek hasonlíthatatlanul kevesebb teendője van a hagyatéki ügygel, mint amilyen lesz nálunk az új örökösödési eljárással.

Magyar díjszabás.

200 P-ig	díjtalan.
200— 400 P-ig	2%
400— 1200 P-ig	1.50%
1200— 6000 P-ig	1%
6000— 12000 P-ig	0.75%
12000— 24000 P-ig	0.50%

24000— 240.000 P-ig	0.25%
240.000—2,400.000 P-ig	0.10%
2,400.000 P-n felül	0.05%

Osztrák díjszabás.

I.

300 S-ig	ingyenes.
300— 2000 S-ig	4%
2000— 15000 S-ig	3%
15000— 30000 S-ig	2%
30000— 60000 S-ig	1.50%
60000— 100.000 S-ig	1%
100.000— 500.000 S-ig	5 pro mille
500.000—1,000.000 S-ig	2 „ „
1,000.000 S-en felül	1 pro mille

II.

Törvényszéki székhelyeken kívüli oly ingatlanokból álló hagyatékoknál, amelyek mező, vagy erdőgazdasági célokat szolgálnak:

2000 S-ig	2.50%
2000— 15000 S-ig	2%
15000— 30000 S-ig	1.50%
30000— 60000 S-ig	1.25%
60000— 100.000 S-ig	1%
100.000— 500.000 S-ig	5 pro mille
500.000—1,000.000 S-ig	2 „ „
1,000.000 S-en felül	1 pro mille

A mai díjszabás 26. §-ának 2. bekezdésében az 1894. évi XVI. törvénycikk 60., 67. és 70. §-ában említett ugynevezett különjegyzőkönyvek készítése körüli eljárásért a tárgyalást vezető közjegyző részére díjtöbbletül az osztályra bocsájtott vagy kiegyenlítő értékül átadott vagyon értéke után a 3. §-ában megállapított értékszerinti munkadíjnak a fele jár, amely azonban nem lehet több, mint a hagyaték tárgyalásáért járó díjnak egynegyed része. Ez a díjmegállapítás nem méltányos, mert a különjegyzőkönyvek szabályszerű felvétele legalább is annyi munkával jár, mint ha a kérdéses osztályra bocsátásról közjegyzői okirat készülne; nincsen tehát semmi elfogadható oka annak, hogy miért legyen ez a díj felével kevesebb és miért legyen korlátozva a hagyatéki díjatalány egynegyed részére, amikor akárhányszor megtörténik, hogy az osztály alá bocsájtott vagy kiegyenlítő értékül átadott vagyon értéke

magasabb mint az egész hagyaték leltári értéke. A kérdéses 26. §-a tehát olyképp lenne módosítandó, hogy a külön jegyzőkönyvekért díjtöbbletül a 3. §-ban megállapított értékszerinti munkadíj legyen felszámítható.

A díjszabás 27. §-a szerint a 24. §-ban meghatározott díj-átalánynál magasabb díjazás akkor sem illeti a kir. közjegyzőt, ha többbizben való tárgyalásnak vagy póttárgyalásnak szüksége merült fel. A gyakorlatban ez a jogszabály a kir. közjegyzővel szemben sok visszaélésre nyújt alkalmat. Az érdekelt felek hanyagsága, vagy rosszhiszeműsége, a képviselőjükben eljáró ügyvédek anyagi érdeke szokott oka lenni a többbizben való tárgyalásnak és ilyformán a kir. közjegyző minden védelem nélkül ki van szolgáltatva a felek önkényének, kénytelen idejét és munkáját ellenszolgáltatás nélkül feláldozni, aminek nemcsak a közjegyző adja meg az árát, hanem a hagyatéki ügy késedelmes elintézése folytán a királyi kincstár is károsodik. Ezeknél fogva különös tekintettel arra, hogy az új örökösödési eljárással kapcsolatos temérdek új munkával szemben a kir. közjegyző igazán nem lesz abban a helyzetben, hogy idejét ok nélkül elpazarolja, — a kérdéses 27. §-t akként kérjük módosítani, hogy ha többbizben való tárgyalásnak vagy póttárgyalásnak szüksége merült fel, a közjegyzőnek az újabb tárgyalásért vagy póttárgyalásért csak akkor nem jár újabb külön díj, ha erre a kir. közjegyző mulasztása, vagy tévedése szolgáltatott alkalmat.

Az új örökösödési eljárás folytán reánk háruló munkatöbbletből származó irodai kiadások, amelyekkel szemben megfelelő jövedelem-többletet nem látunk biztosítva, jogosan azt az aggodalmat támasztják, hogy igen sok közjegyzői iroda anyagi existenciája veszélyeztetve lesz; ennek az anyagi existenciának lehető megjavítása érdekében a külföldi közjegyzői díjszabások példáján indulva a kibocsátandó új díjszabásban a következő módosításokat javasoljuk:

a) Pótdíjak lennének megállapítandók minden olyan közjegyzői eljárásnál és okirat szerkesztésnél, amely betegágyánál, vagy vásár- és ünnepnapokon és a megállapított irodai órákon kívül megy végbe; ez a pótdíj a díjszabás 3. §-ában megállapított értékszerinti munkadíjnak $\frac{5}{10}$ -ed részében lenne megállapítandó.

b) A díjszabás 17. §-a értelmében a kir. közjegyző oly megkezdett ügyekért, amelynek befejezése nem az ő hibája miatt

maradt el, a jelen rendelet szerint járó díjnak rendszerint csak a felét követelheti; nincs azonban a díjszabásban intézkedés arra nézve, hogy milyen díjakat számíthat fel a közjegyző akkor, ha az általa kitűzött határnapon az érdekeltek meg nem jelenése vagy ügyletkötési képességük hiánya folytán a tervezett közjegyzői munka létre nem jön. Erre az esetre a díjszabás 30. §-ának 3. bekezdése nyomán a tervbevetett közjegyzői eljárásra vagy ügyletre megállapított munkadíjnak fele legyen felszámítható azzal, hogy ez a díj 32 pengőnél semmi esetre sem lehet magasabb. Igen sokszor fordul elő ugyanis, hogy a felek árverési, árlejtési vagy ajánlati tárgyalásokra a kir. közjegyzővel határidőt tűzetenek ki, a kitűzött határnapot lefoglalják, közben kiegyeznek és a tárgyalási napon meg sem jelennek.

c) Előrelátható, hogy az új örökösödési eljárással kapcsolatban a díjszabás 11. §-ának 21. pontjában említett hivatalos cselekményről való egyszerű értesítés, a hagyatéki ügy állásáról való felvilágosítás kérésének esetei számbavehetőleg szaporodni fognak és a kir. közjegyzőnek idejét lényegesen igénybe fogják venni; eddig ezek az esetek elég ritkán fordultak elő és tudtommal a kir. közjegyzők az ilyen értesítésekért vagy felvilágosításokért az ebben a pontban megállapított 50 fillérs díjat a legkritább esetekben számították fel. Minthogy ezután az új örökösödési eljárás terhe alatt ilyen fényűzést nem engedhetünk meg magunknak, ezt a díjtételt módosítandónak tartjuk úgy, hogy az adott értesítésért vagy felvilágosításért amennyiben az valamely okiratnak vagy hagyatéki ügynek felkeresésével kapcsolatos, időszerinti munkadíj legyen felszámítható és pedig minden megkezdett félóráért 2 pengő 50 fillérs díjjal.

d) Különösen sérelmes a mai díjszabásnak a 7. §-ban foglalt az a szabálya, melyszerint kereskedelmi papírnak, váltónak, vagy csekknek óvásaért a bennük kitett érték után 0.5% díj jár anélkül, hogy az óvásdíjnak felszámítható legkisebb összeg megállapítottatnék. Tekintettel a rossz gazdasági helyzetre és az általános elszegényedésre, különösen a vidéken az óvás alá kerülő váltóknak legalább 80 százaléka 400 pengő értéken alól van és ezekből is legalább 50 százaléka 100 pengő aluli értékű váltó, sőt igen jelentős százalék esik a 40 pengő értékig terjedő váltókra úgy, hogy a 10-50 fillérsig terjedő óvásdíj mindennapos dolog, amely csekélységért a váltót fizetés végett bemutatni, az óvaslevelet felvenni, az óvas-

könyvbe bevezetni és összeolvasni kötelességünk. Sem Ausztriában sem Németország egyik államában sincs olyan közjegyzői díjszabás, melyből az óvásdíj legkisebb összegének megállapítása hiányoznék; a hozzánk legközelebb álló Ausztriában az ott 1926. évi november 5. óta érvényben levő díjszabás 12. §-a szerint az óvásdíj az érték 3 százalékában van megállapítva úgy azonban, hogy a legkisebb óvásdíj 5 schillinget körülbelül 6 pengő 20 fillért tesz ki.

A fővárosban és nagyobb városokban az óvásdíj legkisebb összegének meg nem állapítása nem lényeges, mert ott apró váltók elenyésző kis számban fordulnak elő, vidéken azonban az ilyen apró váltó óvásokkal járó felelősségteljes munka a közjegyzői irodát minden haszon nélkül nagyon megterheli. Okvetlenül szükséges tehát az óvásdíj legkisebb összegének megállapítása, melyet a mi körülményeinknél fogva legalább 2 pengőben vélek megállapítandónak.

Jelenlegi díjszabásunk 38. §-a, amely szószerint megfelel az 1874. évi XXXV. törvénycikk 199. §-ának kimondja, hogy „oly szerződés, melynél fogva a megállapított díjnál magasabb összeg köttetnék ki, „tilos és érvénytelen“. Arról azonban nincs jogszabály, hogy a törvényben illetve a törvényerejű rendeletben megállapított közjegyzői díjknál alacsonyabb díjakban szabad-e a kir. közjegyzőnek a felekkel megegyezni. E hiány dacára is kétségtelen, hogy az ilyen megállapodás a piszkos konkurencia, a tisztességtelen verseny minden tényálladékát kimerítvén, az ilyen megállapodásokat létesítő közjegyző az 1886. VII. t.-c. 42. §-ának I. és illetve II. d. pontjában körülírt fegyelmi vétséget követi el, — (díjleszállítási ígérek mellett vagy díjazott közbenjáró által vagy egyéb botrányos módon feleket keres) és méltán megérdemli a felügyeleti hatóságok teljes szigorát; nemcsak a kamarák vezetőinek, de szerintem minden közjegyzőnek kötelessége ezt a közjegyzői karnak tekintélyét mélyen sértő eljárást a lehető legszigorubbán üldözni és megtoroltatni.

Az új díjszabásban okvetlenül felveendő tehát az a jogszabály is, hogy az abban megállapított törvényes díjnál alacsonyabb díjakban való megállapodás, mint törvénybe ütköző, tilos és érvénytelen.

Végül nagyon megkönnyítené helyzetünket az igazságügyi kormány azzal, ha a kir. közjegyzők országos együletének és kamaráknak az írógépek használatára vonatkozó, legalább 10 év óta

majdnem évenként megismételt felterjesztését érdemben elintézné és a modern államokhoz hasonlóan, a gépirás korlátlan használatát megengedné, mert ezzel az alkalmazott munkaerők gazdaságosabb és célszerűbb kihasználása válnék lehetővé egyrészt, másrészt a jogkereső közönség kényelmét is szolgálná.

Házassági szerződés a K. e. 311|10 évből.

Prof. dr. R. Helbing „Auswahl aus griechischen Papyri“ 1912 című munkájából, fordította és magyarázza dr. Kepes János székesfehérvári kir. közjegyző. Az eredeti görög szöveget kiadta: Rubensohn „Elephantine-Papyri“ 1907.

Egy Egyiptomban tartózkodó európai kereskedő 1778-ban, egy arabtól egy papyrus tekercset vásárolt, mely tekercs a közép-egyiptomi el-Faijumból a K. e. 191/192. évből származott. Nagy részét — nem sejtve a rendkívüli kincset — a kereskedő elégette, kisebb részét emlékül magával vitte. A megmentett papyrus tekercs Borgia biboros birtokába került (Charta Borgiana.) Most a nápolyi muzeum őrzi.

Mintegy 40—50 évvel később a papyrusok nagyobb tömegére találtak, melyek európai muzeumokba kerültek. Ezek fő lelő helyei a Nilus deltájánál levő Letopolis, Memphis és Serapeum, majd Thebe és Elephantine szigetek voltak. Ezeket többnyire korszokban, sírokban találták. Tulnyomó részük a Ptolemeusok korából való. Az első találási periodus az 1865-dik évvel zárható le, amidőn a párisi papyrus közzétételét.

1877-től 1895-ig számítja a történet a második találási korszakot. 1877-től nagyobb papyrus tömegek kerülnek elő el-Faijum vidékén s azok tudományos feldolgozása is megindul. Ezek fő lelő helyei eltemetett és utóbb kiásott falvak, romhalmazok, felfedezett mumiák, melyeknek begöngyölítésére szolgáltak. Tulnyomó részük Augusztus és Diokletian uralkodása közé eső időből származik.

1895-től napjainkig tart a papyrusok felfedezésének harmadik korszaka, a rendszeres papyrus kutatás korszaka. Az „Egypt. Exploration Fund“ megbízásából rendkívüli sikerrel indul meg a kutatás Karanis (Kom. Usim) és Bakchiás (Umm el-Atl) táján, ahol mumizált krokodilusokat találtak papyrus tekercsekbe göngyölítve. Oxyrhynchos (Behnesa) és Hibeh romjai között a papyrusok rendkívüli tömege került elő. Az angolok példáját a franciák, majd a németek is követték. Herakleopolis Magna (Enasje) Abusir el-Malaek, majd Elephantine szigetén jól konzervált papyrusok

kerültek elő melyek közül való a legrégebb, a Rubensohn által felfedezett s alább közölt papyrus.

Eddig mintegy 10.000 okmány került elő. A legrégebb papyrus 311/10 K. e. a legújabb keletű K. u. 996 évtől való. Van közöttük görög, latin, egyiptomi, kopt, syr, stb. nyelvű. Négy főkorszakra tehető a papyrusok keletkezése. A ptolemeusok idejére Kr. e. 30-ig. A római korszakra Kr. e. 30-tól Kr. u. 284-ig, Diokletian trónraléptéig Kr. u. 284-től. Diokletiantól az arabok betöréséig Kr. u. 639-ig. És Kr. u. 639-től az arabok uralmának idejére. Találtak azonban papyrust Egyiptomon kívül is, így 1700 darabot Herculanéumban.

A papyrust a papyrusnövény rostjaiból préseléssel állították elő és az egyes darabok összeragasztva kerültek forgalomba. Korom, gummi és víz keverékéből készítették „tintájukat“. Hegyezett nád volt tolluk.

A kulturtörténet hatalmas matériáját képezik a papyrusok. A legkülönbözőbb népfajok lakják azon helyeket, ahol a papyrusok keletkeztek. Az ősi egyiptomi kultúra és a különböző nemzetiségű beözönlő kereskedők, gyarmatosok, katonák, kaotikus kulturája, szokásai erkölcsi, gazdasága, jogrendje, teológiai tudománya, orvosi és egyéb ismeretei bontakoznak ki a papyrusokból. Ezen korszakból rendkívüli érdekes erkölcsi és jogi képet ad a hellén jog gondolatkörében az alább következő legrégebb keltezésű papyrus, mely elénk varázsolja a gazdasági és jogi helyzetét megalapozó, hellén származású, elephantinei boldog jegyespárt 2237 évvel ezelőtti időből.

*

A szerződés szövege, lehetőleg szó szerinti fordításban a következő:

„Nagy Sándor fiának, Sándornak királysága 7-ik évében,¹ a Ptolemeusok 7-dik Satrap-évében, Dios hónapban.² Herakleides és Demetria³ házassági szerződése. Herakleides mint szabad férfiú, törvényes feleségül veszi, mint szabad nőt Demetriát Kos-ból, az ő

¹ Nagy Sándor fia, Sándor Kr. e. 317/16-tól uralkodott, tehát uralkodásának 7-ik éve Kr. e. 311/10 évre esik. Ez évben kelt tehát az okirat, s így eddig a legrégebb keltezésű papyrus.

² Dios, az első makedóniai hónap, körülbelül a mai októberre esik.

³ A szerződőfelek és a tanúk görögök, ez a szerződésben kitett származási helyükből is kitűnik, s akik Elephantine szigeten levő egyiptomi görög gyarmatosokhoz tartoztak. A szerződés tipikusan magán viseli a görög jog jellegét.

atyjától Kos-i Leptinestől és anyjától Philotistól.⁴ Ruházatát és ékszerét 1000 drachma értékben magával hozza. Herakleides azonban köteles Demetriának mindazt nyújtani, ami egy szabad asszonyt megillet. Ott lakjunk együtt, ahol azt Leptines és Herakleides közös elhatározással legcélszerűbbnek látják. Ha azonban Demetriát egy oly aljas cselekedeten kapnák rajta, mely férjének Herakleides szégyenére válna, akkor ő veszítsen el mindent, amit magával hozott. Herakleides Demetria elleni panaszait három férfiú előtt kell bizonyítsa, amit mindketten elfogadni kötelesek.⁵ Nem szabad Herakleidesnek Demetria megszegyenyítésére a házba más nőt hozni és más asszonnal gyermeket nemzeni és Herakleides semmiféle ürügy alatt sem vetemedhetik aljas cselekedetre Demetria ellen.⁶ Ha Herakleides ezeket elköveti s azokon rajtakapják és Demetria három férfiú elé viszi a bizonyítást, amit mindketten elfogadni kötelesek, úgy Herakleides köteles Demetriának a hozományt,⁷ amit magával hozott, 1000 drachma értékben visszaadni és ahhoz még 1000 drachma Sándor-pénzt bírságként megfizetni⁸.

A fizetés Herakleidesnek vizen vagy szárazon levő minden vagyonából a törvény szerint érvényes jog alapján teljesíttessék

⁴ A vőlegény a leány szüleitől veszi át a menyasszonyt, ez karakterisztikusan a görög erkölcsökre és jogszokásokra mutat. Ez hangsúlyozása a szülők felelősségének, a menyasszony erkölcsi tisztaságát illetően.

⁵ Nyilvános bírói ítéletnek tekintendő, a választott (magán) bíróság határozata. Ezen határozatot a szerződőfelek elfogadni kötelesek.

⁶ Meglepő a szerződésben az erkölcsi élet tisztaságának hangsúlyozása, különösen akkor, ha arra gondolunk, hogy az Egyiptomban keletkezett, ahol a legkülönbözőbb népfajok keveréke élt együtt és ahol a szerződőfelek dekadens erkölcsű lakóssággal voltak körülvéve. Ez arra is mutat, hogy a görög gyarmatosok és zsoldosok meglehetősen zárt egységben és másoktól való elkülönülésben éltek.

⁷ A dos kiházasítási tárgyakból áll. Valószínűleg mint res uxoria, a nő által kezeltetett, tekintettel a nőnek a görög jog szerinti fokozottabb önállóságára.

⁸ A rendkívüli magas bírság szokatlan, miután más szerződésekben a bírság rendszerint a hozomány fele, illetve a római időkben a férj eleget tett a hozomány visszaszolgáltatásával. A nő sujtása a hozomány elvesztésével szintén rendkívüli szigorú és másutt igen ritkán fordul elő. Ezen szigorú következmények statuálásával a gyarmatosok és zsoldosok házasesetében gyakori válásoknak kívánták elejét venni.

személyesen Herakleides által Demetria és ügyvédői részére. Ezen szerződés mindenütt, minden körülmények között érvényes legyen, mintha a szerződés ott kötöttet volna, ahol azt Herakleides Demetria ellen, vagy Demetria és az ő ügyvédői Herakleides ellen érvényesítik. Herakleides és Demetria önállóak legyenek,⁹ amidőn saját szerződési példányaikat megőrzik és amidőn azokat egymás ellen érvényesítik.

Tanúk: Kleon Gelából, Antikrates Temnosból, Lysis Temnosból, Dionysius Temnosból, Aristomachus Kyreneből és Aristodikos Kosból.

Közjegyzői nyugdíj.

Irta: *Teőke Béla dr.*

A kir. közjegyzők nyugdíjáról és a tervezett „Királyi közjegyzők háza“ kérdésében több érdekes cikk jelent meg! De bár az azokban nyilvánuló nemes szándék elvitathatatlan, gyakorlati szempontból nem nyújtanak reményt a gyors megoldásra. Habár egyénileg a nyugdíjkérdést dollárbiztosítással már néhány évvel ezelőtt — úgy a hogy — megoldottam, mégis a kar szempontjából a gyakorlati megoldás egy-két lehetőségét legyen szabad megemlítenem, — hogy azokra a nálam hivatottabbak figyelmét felhívjam.

Kettős cél irányadó kérdés a eldöntésénél: 1. Szükséges, hogy egy intézmény teremtsék, amely nyombani számbavehető segélyt nyújtson bármelyik váratlanul elhaló kartárs családjának, hozzátartozóinak és 2.) kívánatos, hogy ettől az ad hoc segélytől eltekintve külön egy nyugdíjalap létesüljön — királyi közjegyzők házával kapcsolatban — vagy a nélkül.

Ha momentán a fősúlyt egy jól megalapozott közjegyzői intézmény saját erőnkől való létesítésére fordítjuk és a közjegyzők jövedelmével talán arányban sem álló fizetési kötelezettségekkel terheljük meg tagtársainkat azért, hogy demobilizáljuk és egy

⁹ Miután sem a görög sem az egyiptomi jog a nő teljes önállóságát el nem ismerte, itt valószínűleg a makedóniai erkölcs és jogszokás hatásával állunk szemben.

létesítendő „Kir. közjegyzők háza“-ba fektessük be a befolyó összegeket — akkor a közeli években elhaló kartársaink családtagjairól kellőképp gondoskodni ezen intézmény keretében nem lesz módunk. Ezért nézetem szerint egyelőre a fősúlyt arra kellene fordítanunk, hogy a jövőben bármelyik elhaló kartársunk családi hozzátartozói egy a minimális existenciát biztosító azonnali segélyhez jussanak. Ez legegyszerűbben úgy volna elérhető, ha kötelezővé tennék, hogy halál esetére valamennyi kartárs magát 10 évig fizetendő díjtétel mellett 10—10 ezer pengő összegre biztosítsa. (Különbéle közjegyzői kategóriák megállapítása akkor midőn egyforma összegű segélyben részesülnek a hátramaradottak méltánytalan és indokolatlan volna.) A nagy biztosító társaságok bármelyike a beteg, az idős kir. közjegyzőket is, bizonytalansággal biztosítaná, mellőzné valószínűleg a vizsgálatot is, ha a kar kijelenti, hogy a biztosítást csak úgy teszi kötelezővé valamennyi tagjára nézve, ha valamennyi tagját biztosítja külön vizsgálat nélkül a biztosító társaság s valószínűleg akceptálná a biztosító társaság azt is, hogy a befizetendő évi összeg ne legyen magasabb a 40 éves korhatáru egyénre nézve megállapított évi díjnál — hiszen tömeges biztosításról van szó és néhány kalkulált biztos veszteségi százaléktól eltekintve ugyszólván semmi rizikóról. Az első évi díjnál még 50 százalék engedményt is lehet talán elérni. Ily biztosítás esetén 10 évi díj fizetésre kötelezné ugyan magát minden kir. közjegyző, de legalább biztosítva volna, hogy az ő vagy bármelyik kartársnak elhalálása esetén annak hátramaradottai 10.000 pengő azonnali segélyben fognak részesülni.

A gyors segélyakció ezen módján kívül, — melyet sikeresen csak úgy lehetne megoldani, ha az abban való részvételt minden királyi közjegyzőre nézve kötelezővé lehetne tenni — célszerű volna a közjegyzői nyugdíjintézmény megvalósítása. A kir. közjegyzői nyugdíjintézmény megoldását úgy tartom legcélszerűbben megvalósíthatónak, ha minden kir. közjegyző, aki a közjegyzői nyugdíjintézmény tagja kíván lenni — egyéni izlése szerint 15—20—25 évre megállapított díjfizetése mellett egy egységesen meghatározott összegre, például 20.000 pengőre való életbiztosítást kötne, mely összeg halála esetére a közjegyzői nyugdíjintézmény pénztárába volna befizetendő. Ezen halálesetre szóló biztosítási összeg, az időközi bevételek, adományok, az elnyerendő államszegély képeznék a nyugdíjalapot, amelyből legalább havi 240

pengő özvegyi nyugdíjban és nevelési pótlékban részesülnének a kir. közjegyzők özvegye és törvényes leszármazói.

A kir. közjegyzőhelyetteseket ebbe az akcióba alkalmas módon bele kellene vonni.

A kir. közjegyzők házának létesítése céljából külön akció volna indítandó. A „Kir. közjegyzők háza“ minden kir. közjegyzőre nézve nyereséget és előnyt jelentene, de annak megszerzése nézetem szerint nagyobb anyagi áldozatokkal nem járna. A székesfőváros bizonytalán a legjobb helyen (pl. a most épülő Tabánban) e célra megfelelő nagy 5—600 négyzet öles telket előreláthatóan ingyen vagy csekély ellenértékért bocsátaná rendelkezésre, sőt talán az építés megkezdéséhez építőanyagot is adományozna. Építésvállalkozó is akadna, aki 20—25 évi használat ellenében saját költségén felépítené a közjegyzők házát és nemcsak elvállalná a karbantartási kötelezettséget, de az emelet egyik szárnyát rendelkezésére adná a kir. közjegyzőknek. Az épület részére 30—35 évi adómentességet is lehetne talán biztosítani — úgy hogy a kir. közjegyzők háza ugyszólván költségmentesen megvalósulna s jelentékeny nyugdíjalap keletkezne.

Ezek azok a szempontok, amelyekre az illetékes tényezők figyelmét felhívom.

*

Ugyenezen tárgyban Dr. Perger Elemér dunaföldvári kir. közjegyző a következő sorokat intézte hozzánk:

A felhívás folytán indítatva érzem magam a cikkekre vonatkozó észrevételeimet következőkben megtenni:

Az életbiztosítás teljesen kizárt dolog. Ezt mindenki megteheti amikor akarja. De hát hányan lehetünk 183-unk közül 60 éven felüli korban, akiket egyetlen társaság sem fogad el biztosításra, legfeljebb valami amerikai szélhámos cég.

A ház eszméje sem életre való. Tegyük fel, hogy felépülne, be lenne rendezve a tervezet szerint. Mikor kezdődne az idő, amidőn megállapítható lenne a nyugdíjösszeg nagysága? A jövedelem bizonytalan, tehát a nyugdíj sem lehetne precízírozva. Szóval ez nagyon problematikus dolog. Ajánlok én mást. Azt hiszem, nincs egyetlen kartársunk sem, aki ne fizetett volna kényszer kölcsönt. S azt hiszem egy sincs köztünk olyan, aki kevesebbet fizetett mint én, t. i. 500.000 koronát. Kaptam érte 1:750.000 koronás kötvényt.

Törvényhozás mondja ki, hogy 183 kir. közjegyző kényszerkölcsön kötvényeit *névértékben* beváltja, s ily módon 48^{0/0}-al hozzájárul a kir. közjegyzői nyugdíjalaphoz.

Az ekként elérendő összeg egyelőre elég lenne alaptőkének s aztán megállapítható lenne a tagsági-díj és a nyugdíj igény nagysága. Azt hiszem, nem akad köztünk egy kartárs sem, aki azt a kötvényt szívesen ne áldozná a nemes célra.

K Ö Z L E M É N Y E K.

A kir. közjegyzői biztosíték megszüntetése. Az 1874. évi XXXV. t.-c. 9. §-a által megállapított közjegyzői biztosítékok a pénzleromlás következtében javarészből értéktelenné válván, eredeti céljuknak és rendeltetésüknek nem feleltek meg s másrésztől méltánytalan és igazságtalan dolog lett volna a közjegyzőket a saját hibájukon kívül elértéktelenedett biztosítékok kicserélésére kötelezni akkor, amidőn az elértéktelenedéssel amugyis jelentős veszteséget szenvedtek. Mindezekre való tekintettel az igazságügyi kormány már régebben foglalkozott a biztosítékok végleges megszüntetésének kérdésével s erre nézve a kamarákat véleményes jelentéstételre hívta fel. A kamarák egyöntetűen a megszüntetés mellett foglalván állást, az igazságügyminiszter a pengő értékben fizetendő óvadékok tárgyában az országgyűléshez törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben a közjegyzői biztosíték végleges megszüntetését javasolja s intézkedést javasol arra nézve, hogy a letett biztosítékokat a kir. közjegyzőknek, vagy jogutódjaiknak adják vissza. Kimondani kívánja a javaslat azt is, hogy a biztosíték átértékelését kérni nem lehet.

Az árverési csarnok kötelező hatásköre kereskedelmi árveréseknél. Budapest területén tudvalevően kereskedelmi s általában nem bírósági ingó árveréseket az árverési csarnok közbenjötté nélkül ez idő szerint fogantatosítani nem lehet. Ezeket az árveréseket azelőtt a kir. közjegyzők fogantatosították s csupán a 70368/1925. XIV. K. M. sz. keresk. és belügymin. rendelet utalta át azokat az árverési csarnok kizárólagos hatáskörébe. Eltekintve

attól, hogy a hivatkozott rendelet a kir. közjegyzők működési területét szűkítette, a jogkereső közönségre ez által olyan súlyos terhet rótt, amire való tekintettel csak igen kivételes esetekben fordulhatnak ezen jogérvényesítési eszköz igénybevételéhez. Az árverési csarnok ugyanis árverési jutalék címén az elért árverési vételárnak minimálisan 8 százalékát számítja fel a kiszállási költségeken felül úgy, hogy az ilyen árverések foganatosítása körülbelül huszszor annyiba kerül mint amennyibe került azelőtt amikor az árveréseket a kir. közjegyzők foganatosították. A hivatkozott rendelet életbe léptetése óta állandó a panasz a jogkereső közönség körében a teljesen kielégítő és olcsó régi rendszerrel szemben ezen horribilisan s indokolatlanul drágító újítás miatt. Újabb értesüléseink szerint az érdekeltek így a budapesti ügyvédi kamara előterjesztést szándékozik tenni az árverési csarnok ez irányú kizárólagos hatáskörének megszüntetése iránt. Az előterjesztéshez természetesen csatlakozni fog a kir. közjegyzői kamara is annál is inkább, mivel a kir. közjegyzői állások szaporításával szemben illetékes helyen mindig a hatáskör kiterjesztésével érveltek s így egy hatáskört szűkítő rendelkezés fenntartása ebből a nézőpontból is indokolatlan eltekintve attól, hogy a régi helyzet visszaállítása egyenesen a jogkereső közönség evidens érdekeit szolgálja.

Az állami és közmegbízások aránylagos megosztása.

Ebben a kérdésben dr. *Szemerjay-Petrán* Tibor budapesti kir. közjegyző a budapesti kamarához és a Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesületéhez a következő indítványt nyújtotta be:

„A kir. közjegyzői kinevezés — a területi és székhelyi korlátosságoktól eltekintve, illetve azok határain belül — egyébként minden közjegyző részére azonos és egyenlő jogokat és bizonyos irányu azonos és egyenlő jogigényeket biztosít. Ennek a kétségbevonhatatlan elvnek következménye, hogy ahol ugyanazon város, vagy község közigazgatási területén több közjegyző működik, ezeknek a bíróságok, hatóságok s más állami, törvényhatósági városi, vagy községi intézményektől vagy olyan vállalatoktól származó megbízásokban, amely vállalatoknál az állami, törvényhatósági, városi, vagy községi befolyás az ügyek vezetésében döntő majoritással bír, a lehetőség szerint egyenlő arányban kell részesedniök.

Eltekintve azonban az ilyen természetű megbízásokra vonatkozó egyenlő jogigénytől, e tekintetben a versengésnek szabad

teret hagyni s ennek következtében egyes közjegyzőknek jogszerűtlenül és igazságtalanul monopóliumot biztosítani egyrésztől alig fér össze a közjegyzői állásnak minden vonalon megőrzendő tekintélyével és komolyságával, másrésztől pedig a méltányosság, igazságosság és jog legfőbb és hivatásszerű védelmezőjének méltán tekintett állami, hatósági s általában közalapítású intézmények nem állíthatók a méltányosnak, igazságosnak és jogszerűnek sehogysem minősíthető versengések középpontjába.

Az aránylagos részesedésnek a fentiek szerint különösebb indokolást alig igénylő elve az ily természetű megbízások bizonyos területén már régen törvényes elismerést is nyert, amennyiben az 1894. évi XVI. t.-c. 51. §-a a hagyatéki tárgyalási megbízásokra vonatkozólag kifejezetten rendeli, hogy amennyiben a hagyatéki bíróság területén több kir. közjegyző ügyködik, a hagyatéki bíróság köteles gondot fordítani arra, hogy a megbízások az egyes kir. közjegyzők között lehetőleg egyenlő arányban osztassanak szét. Ezt az arányos megosztást a hagyatéki tárgyalási megbízásokra vonatkozólag a lehetőség szerint foganatosítják is. Más bírói megbízásoknál, már amennyiben az ingatlan árverésekre vonatkozó megbízásoktól eltekintve a dispozitív jellegű törvényes intézkedésekkel szemben, 1881. XVII. t.-c. 112. §. a csődtömegek leltározása, 1881. LX. t.-c. vételárfelosztás stb., a gyakorlatban más bírói megbízás még egyáltalában létezik, a jó szándék megvolna az egyenlő megosztásra, azonban a kellő nyilvántartás és ellenőrzés hiánya miatt az egyenlő megosztás gyakorlatilag alig valósul meg.

Más állami, hatósági, törvényhatósági és községi megbízások terén pedig az a sajnálatos helyzet, hogy e megbízásokban csak egyes kiváltságosabb közjegyzők részesednek, míg mások ilyen megbízásokhoz egyáltalában nem jutnak és nem is juthatnak. Ennek a jogszerűtlen és igazságtalan gyakorlatnak különös fontossága van Budapesten, ahol egyébként is az egyes közjegyzői irodák között az ügyforgalom óriási eltolódásokkal oszlik meg, különösen amióta Budapesten a közjegyzői állásokat minden indokoltság nélkül és egészségtelen méretekben szaporították; míg a több közjegyző székhelyeként szereplő vidéki városokban és községekben a jövedelmi kiegyenlítődésnek s a közmegbízásokban való egyenlő részesedésnek lehetősége a közvetlenebb érintkezések és ellenőrzések mellett inkább fennforog. De nagyfontosságú Buda-

pesten ez a kérdés azért is, mivel az ilyen természetű megbízások hatalmas forgalomtöbbletet s természetesen ezzel együtt jövedelem-többletet is jelentenek a kiváltságok tekintetében jobban szituált irodáknak.

A Budapesten székelő törvényhatóságok, Budapest székes-főváros és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye a közelmúltban is több hatalmas kölcsönügyletet bonyolítottak le, amelyeknél csak kiváltságos közjegyzők működtek közre. Az 1924. V. és az 1925. XXXII. t.-c. alapján szervezett Magyar Nemzeti Bank, az 1920. XXXVII. t.-c. alapján szervezett Pénzügyi Központ, az 1898. XXIII. t.-c. alapján szervezett Országos Központi Hitelszövetkezet, amely pénzügyintézeteknél az állami felügyeleti és rendelkezési jogot a hivatkozott törvénycikkek határozott rendelkezései intézményesen biztosították, megbízásaikat szintén csupán egyes kiváltságos közjegyzőknek adják. Az 1897. VII. t.-c. alapján létesített eredetileg részvénytársasági formában működött, ujabban azonban ismét állami kezelésbe vett Állami Osztálysorsjáték közjegyzői közreműködést igénylő ügyeit szintén csak kiváltságos közjegyzők láthatják el. Ugyanez a helyzet minden más állami, hatósági intézmények és üzemek megbízásainál is.

Hogy egy-egy ilyen privilégium jövedelem többlet tekintetében mit jelenthet, arra következtetni lehet abból az egyszerű tényből, hogy pl. a Magyar Nemzeti Bank budapesti főintézete az elmúlt 1926. évben egymaga 1490 váltót óvatoltatott meg.

Ez az igazságtalan és jogszerűtlen gyakorlat a jelenlegi viszonyok között jelentős és jogos érdeksérelem nélkül továbbra is fenntartható nem lévén, tisztelettel indítványozom:

Méltóztassanak az Igazságügyminiszter Úrhoz ezen gyakorlat megszüntetése iránt sürgősen felírni s felkérni őt arra, hogy a kérdést az illetékes szakminiszter urakkal egyetértően rendelettel szabályozza akként, hogy az összes hatóságok, állami törvényhatósági, városi és községi intézmények, üzemek és vállalatok közjegyzői közreműködést igénylő megbízásaikat a székhelyükön működő kir. közjegyzők között aránylagosan, illetve az állami támogatással létesült pénzügyintézetek és más vállalatok meghatározott időszakonként osszák meg s a kiadott megbízásokról, illetve megbízási időszakok megállapításáról az illetékes kir. közjegyzői kamarákat minden év végén az ellenőrzés gyakorolhatása végett értesítsék.

A feliratban méltóztassanak annak a kívánatos voltát is hangsúlyozni, hogy megbízásaik hasonló aránylagos megosztására azok a Budapesten székelő nagyobb pénzügyintézetek is felkéressenek, amelyek állami megbízások révén a pénzügyi kormányval állandóbb jellegű összeköttetésben állanak.

Kir. közjegyzőhelyettes felmondási ideje. Egy kir. közjegyzőhelyettes 12 hónapi felmondási időre járó fizetése iránt indít pert. A Kúria 6 hónapi fizetést ítél meg a következő indokolással;

magasabb képesítést igénylő állásoknál is az egy évi felmondási idő csak ott jöhet alkalmazásba, ahol az alkalmazott egyuttal teljesen önálló, vezető és a saját felelősségével fedezett feladatkör betöltésére hivatott, amely minősítő kellék azonban a közjegyző által alkalmazott közjegyzőhelyettesre nem forog fenn, mert közjegyző az általa választott helyettes eljárásáért az 1886. évi VII t.-c. 8. §-a értelmében közvetlenül felelős és mert az ily közjegyző helyettesnek tevékenysége elsősorban az irodai teendőkben való segédkezést öleli fel. Mégis arra figyelemmel, hogy a közjegyzőhelyettesi állás a legmagasabb tudományos előképzettséghez van kötve, hogy a közjegyzőhelyettes a közjegyző akadályoztatása esetén ennek hatáskörében is eljárni és közhitelű jogcselekményeket foganatosítani hivatott, ekként mindenestre a fontosabb teendőkkel megbízott alkalmazottak közé tartozik és hogy ebből folyóan nem lehet hátrányosabb helyzetben, mint a fontosabb hatáskörrel bíró kereskedelmi alkalmazottak, akiknek pedig felmondási idejét a birói gyakorlat 6 hónapban ismerte el. (K. II. 2841/1827.)

Díjmegállapítási abuzusok. E címen immár állandó rovatot kell nyitnunk e lap hasábjain. Nem azért mintha ezt örvendetesem kell megállapítanunk, általában minden hagyatéki bíróságra kiterjedően indokolt volna e rovat fenntartása, sőt kétséggel konstatáljuk, hogy a bíróságok a közjegyzői díjak megállapítása kérdésében, ahogyan a közjegyzők is, a díjrendelet szellemében járnak el. Azonban a központi kir. járásbírósnál elintézésre kerülő hagyatéki ügyek bizonyos csoportjánál a közjegyzők részéről állandó a panasz, hogy a díjrendelet szerint felszámított díjak tekintetében mindenféle indokolatlan nehézségeket támasztanak s különböző címeken a díjak egy részét nem állapítják meg. E lap hasábjain már több ily irányu esetet tettünk szóvá, amikor is a felfolyamodási bíróság a beadott felfolyamodások következtében mindig a közjegyző álláspontjára helyezkedett az első birói intéz-

kedés megváltoztatásával. Természetesen ez mindig külön utánjárást és munkát jelentett az illető közjegyzőknek. Legujabban ugyanabban a hagyatéki csoportban rendszeressé vált, hogy a díjrendelet 24. §-a alapján felszámított díjakat egyáltalában nem s a legmarkánsabb, a legszembeötlőbb esetben sem állapítják meg. Egyik legutóbbi esetben ahol az illető közjegyző több ízben tartott hagyatéki tárgyalásról 40 gépirott oldalas jegyzőkönyvet vett fel s amely hagyatéki ügyben mintegy 30 féllel kellett tárgyalnia a bíróság a pótdíj megállapítását megtagadta. Igen kívánatos volna, hogy ezek a díjmegállapítási anomáliák, amelyek feleslegesen ártanak a közjegyzői állás tekintélyének és sok elkerülhető munkát okoznak, valamelyes intézkedéssel megszűnjenek.

Rendeletek: 52000/1927 I. M. sz. a. végrehajtási árverés alá kerülő ingóságok átszállításáról. (Bud. Közl. 251.)

152762/1927. P. M. az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek illetékek szempontjából történő átszámítása.

52798/1927. I. M. Putnok székhellyel új kir. járásbíróóság felállítására.

J U D I C A T U R A.

178. Ingatlan adásvételnél a bontófeltétel írásbafoglalása. Az 1918. évi 4420. sz. miniszteri rendelet s illetőleg a királyi Kúria 27. sz. polgári jogegységi döntvényében körülírt érvényesség szempontjából, az okiratban az ügylet tárgya az ellenérték s a feleknek az ingatlan adásvételére vonatkozó ügylet akarata kifejezésre jutván, az okirat ebben az irányban kifogás alá nem eshetik;

annak a megállapodásnak pedig, hogy a felperes feleségének férjéhez, a felpereshez való visszatérése esetén, alperes a per tárgyául szolgáló ingatlant felperesnek visszaadni lesz köteles, érvényesség szempontjából sem az idézett rendelet, sem a hivatkozott döntvény értelmében való írásba foglalására szükség nem volt. (K. V. 8715/1926.)

179. Közszerzemény putativ házasság mellett. Alperesnek az örökhagyóval való házasságkötés idején az örökhagyónak előbbi

házassága még fennállott. Ennélfogva az örökhagyónak s az alperesnek a házassága az 1894: XXXI. t.-c. 12. és 46. §-ai értelmében semmis és minthogy az az örökhagyó halálával megszűnt, úgy tekintendő, mintha megsem kötötték volna.

A közszerzemény érvényes házasságot feltételez ugyan, de a házassági vagyonjogok szempontjából a jóhiszemű házastársra nézve az érvénytelen házasság (vélt házasság) is az érvényes házasság hatályával bír.

Nincs adat a perben, hogy alperes a házasság megkötésekor az örökhagyó korábbi házasságának fennállásáról tudott, tehát az ellenkező bizonyításáig jóhiszeműnek tekintendő.

Az alperest tehát mint jóhiszemű házastársat az örökhagyó házasság alatti szerzeményének felerésze, vagyis az ingatlan $\frac{5}{20}$ része, közszerzeményi jog alapján házasságának semmisége dacára megilleti s csak az ingatlan $\frac{15}{20}$ része tekintendő az örökhagyó által az alperesre ajándékozottnak, illetve hagyományozottnak. (K. I. 737/1927.)

180. Közös, kölcsönös, viszonos végrendelet. A közösen végrendelező házastársak rendelkezéseiben egységes és összefüggő akarat elhatározás nyert kifejezést, mert a végrendeletben körülírt összes vagyonukra kölcsönösen egymást rendelték örökösül és az ő haláluk esetére ugyanazokat és azonos részesítéssel neveztek meg utóörökösökül, összes vagyonukról tehát mint egységes egészből teljesen azonosan rendelkeztek úgy, hogy mindegyikük nyilvánvalóan a másiknak a rendelkezésére tekintettel és amiatt tette meg a maga rendelkezését. Közös végrendeletük tehát nemcsak kölcsönös, hanem egyuttal viszonos (correspectiv) is.

A kölcsönös és viszonos végrendelet pedig a m. kir. Kúriának a Polgárijogi Határozatok Tárába 289. szám alatt felvett elvi jelentőségű határozata értelmében az egyik házastárs elhalálása után a túlélő házastárs által vissza nem vonható, a végrendelezéstől eltérő halálesetre szóló intézkedéssel, illetőleg élők közt tett ajándékozással meg nem hiusítható.

Ezekre való tekintettel annak, hogy az alperesek jó- vagy rosszhiszeműen szerezték-e meg a peres ingatlan jutalékokat, az ügy eldöntésénél jelentősége nincsen.

A fellebbezési bíróság nem sértett tehát anyagi jogot azzal, hogy az alperesek részére tett ajándékozást érvénytelennek nyil-

vánította és az alperesek javára történt tulajdonjogbejegyzés telek-könyvi kitörlését elrendelte. (K. I. 572/1927.)

181. A váltóbirtokos jóhiszemősége. A váltóbirtokos nem tekinthető jóhiszemű személynek, ha a váltó megszerzésekor az alapügylet s a váltó adásának körülményeiről tudott, vagy a megkövetelhető gondosság mellett tudnia kellett.

A meg nem támadott tényállás szerint az alperesnek a felperes jogelődének a kereseti váltót a NB. a váltóhitelbiztosítéki okirat alapján felvett 45 millió korona kölcsön biztosítására adták s a felperesi intézet igazgatójának a váltó leszámításakor a NB. a. okirat fel lett mutatva. Ebből a tényállásból a fellebbezési bíróság helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a felperesnek tudnia kellett, hogy a váltó a NB. alatti alapján adott 45 millió korona váltótőke és kamatainak biztosítására szolgál, az alperesek tehát a felperessel szemben is felhozhatják azt a kifogást, hogy a váltó a felperes jogelődével létrejött megállapodás értelmében nem volt a kereseti összegre, hanem csak 45 millió korona tőke és a fellebbezési bíróság ítéletében meghatározott kamatok erejéig kitölthető.

Az ilyként meghatározott kamatot meghaladó kamatkövetelés elutasítására vonatkozó panasz is alaptalan, mert a meg nem támadott tényállás szerint a felek megállapodása arra irányult, hogy az alperes mindenkor a törvényes kártérítési kamatokat tartozik megfizetni. (K. P. VII. 5262/1926.)

Örökrész megváltásául a kiskorúak javára letétbehelyezett összegfelértékelése. A fellebbezési bíróság által megállapított és panasszal meg nem támadott tényállás szerint az alperes 1910. július hó 13-án és 1911. június hó 7-én B. sz. M. A-val szemben arra kötelezte magát, hogy utóbbinak az édes szülői után járó örökrészének megváltásaként özv. M. J-né halála után 1800 K-t fizet. Majd B. F-né elhalálása után S. vármegye árvaszéke által felhivatván az 1800 K-nak és esedékes kamatainak a kk. felperes örökösök részére való befizetésére, 1923. április 17-én 2500 K-át fizetett, amely összeget az árvaszék a kk. felperesek érdekét védő jogfenntartás nélkül részükre gyámpénztári kezelésbe vétetett.

Bár a felperesek követelése csak özv. M. J-né halála után

válk esedékessé, mivel a perben nincs adat arra, hogy a teljesítési határidő kikötése nemcsak az adós, hanem a hitetelő javára is történt, az alperes az árvaszék felszólítására, noha arra kötelezve nem volt, teljesíthetett, amint teljesítése a per adatai szerint vissza nem is utasított.

A 2500 K-nak felhívásra történt fizetése az összeg egyéb rendeltetésének megjelölése nélkül csak a követelés kiegyenlítését célozhatta, miért is annak jogfenntartás nélkül gyámpénztári kezelésbe vétele következtetést enged arra, hogy az alperes a teljesítés által kötelezettségének teljesen megfelelt; holott 1910. és 1911-ben aranyértékű korona mellett kötelezve magát 1800 K fizetésére, az 1923. április hóban fizetett 2500 K az aranykorona akkori árfolyama szerint már csak 2 K 92 f. aranykorona értéket képviselt s a kir. Kúriának örökösödési ügyekben követett állandó gyakorlata értelmében a pénzromlás folytán a követelés átértékelésének van helye s így az 1923. április havában fizetett 2500 K az aranyérték alapon vállalt 1800 K tartozás kiegyenlítését az 1877 : XX. tc. 113. §-ának utolsó bekezdésére tekintettel az összegnek gyámpénztári kezelésbe vétele dacára sem eredményezhette. Ennélfogva jogosan kívánhatják a felperesek annak a megállapítását, hogy követelésük kiegyenlítését nem nyert, mert erre nézve özv. M. J-né haláláig bizonytalanságban nem hagyhatók. Azért a fellebbezési bíróságnak a keresetnek helyet adó ítélete a Pp. 120. §-ának rendelkezésével ellentétben nem áll.

A 2500 K fizetés elfogadása következtében azonban szükségessé vált annak a megállapítása is, hogy ezzel a teljesítéssel az alperes a tartozásából mennyit törlesztett, ezért a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletének a rendelkező rész értelmében való helyesbítésével azt mondta ki, hogy az alperes 292 aranykorona résztörlesztést teljesített; annak elbírálásába azonban, hogy az alperes egész tartozása jelenleg mily összeg fizetésével egyenlíthető ki, nem bocsátkozott, mert a felperesek követelése még nem esedékes és az összeg megállapítása iránt kereseti kérelem nem terjesztett elő. (K. 8075/1925. P. I.)

183. Ingatlan elidegenítő jogügylet írásba foglalása.

A 4420/1918. M. E. számú kormányrendeletnek ugyanis az a célja, hogy az ingatlanok kellő megfontolás nélkül el ne idegeníttessenek s e cél elérése érdekében rendeli annak 1. §-a azt,

hogyan az ingatlan elidegenítő jogügylet érvényességéhez a jogügyletnek írásba foglalása szükséges.

A kereseti ingatlanok a felperes és férje G. I. mint tkvi tulajdonosok részéről való elidegenítése azonban már a T. G. I-vel kötött s az 1921. április 21-ik napján kiállított okiratba foglalt első adásvevési szerződéssel megtörtént.

Habár ugyanis a szerződés megkötésénél a felperes megbizottjaként is eljáró G. I-nak az 1886: VII. t-c. 23. §-ában megkivánt közjegyzői meghatalmazása nem is volt, ez a hiány pótolható annak folytán, hogy a nevében kötött szerződést a felperes utólagosan aláírta s így a felperesre nézve is megtörtént a jogügylet írásba foglalása.

Az ezt követően létrejött újabb megállapodásnak pedig célja nem az volt, hogy a korábbi tulajdoni állapot állíttassék vissza, hanem csak az, hogy az eredeti szerződés feltételeinek egyébként változatlan fenntartása mellett a vevő személyében létesítsenek közös elhatározással változtatást annyiban, hogy a hátralékos vételár megfizetésére képtelen T. G. I. vevő az eladott ingatlan csak egy kisebb részét (a rétet tartja meg), míg az ingatlan többi részét a helyébe lépő alperes veszi át.

Nem volt tehát szükség az első adásvevési szerződés hatálytalanságára és az újabb szerződési okiratok kiállítására is csak azért volt szükség, hogy az új megállapodásoknak megfelelően a tulajdonjog a felperes és férje nevéből közvetlenül az új tulajdonosok javára bekebelezhető legyen, mert az eredeti szerződés alapján az abban egyedüli vevőként szereplő T. G. I. tulajdonjoga a telekkönyvben még bejegyezve nem volt.

Minthogy pedig ezek szerint ezekkel az újabb megállapodásokkal a felperes és férje mint az ingatlan telekkönyvi tulajdonosai részéről újabb elidegenítés lényegében nem történt, ennél fogva a 4420/1918. M. E. számú kormányrendelet fenntebb már hivatkozott rendelkezése szempontjából nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy az újabb megállapodásnak megfelelően az alperes részére kiállított szerződést a felperes nem, hanem csak a felperes férje írta alá. (K. P. I. 8070/1925.)

184. Vastag hálátlanság miatt a házasság fennállása alatt is visszakövetelés. A H. T. 89. §-a ugyanis a házaspár vagyoni viszonyait a házasság felbontása esetére szabályozza, amennyiben a házasság felbontásában hibátlan félnek azon az alapon,

hogyan ellenfele vétkes, jogot ad az általa, a házastársának a házasság fennállása alatt vagy a kötendő házasság okából azt megelőzőleg adott ajándék visszakövetelésére. Ez a rendelkezés azonban nem zárja ki, hogy a házastárs a saját külön vagyonából a másik házastársnak ajándékkul adott ingatlanokat, a magánjog elvei szerint vastag hálátlanság miatt, a házasság fennállása alatt visszakövetelhesse. A házasság fennállása magába véve ennek akadályául nem szolgálhat, mert nem lehet kényszeríteni egyik házaspárt sem arra, hogy házasságának felbontását szorgalmazza csak azért, hogy a vele szemben durva hálátlansággal viselkedő házastársától, a neki ajándékba adott dolgot visszaszerezhesse. (K. P. III. 7539/1926.)

185. Ingatlan adásvételi szerződés formája. Az ingatlanra vonatkozó adásvételi ügylet érvényessége szempontjából közömbös az, hogy a róla szóló okirat aláírása miatt maradt el s az ügyleti alakszerűség konkludens tényekkel nem pótolható. Ezért sem az, hogy az okiratot a felperes és férje csak azért nem írták alá rögtön, mert írni nem tudtak, sem az, hogy az ideiglenes adásvételi szerződést az alperesek aláírták és hogy ezek arra foglaltat is adtak, nem tekinthető oly jogi ténynek, amely a parancsoló jogszabállyal előírt írásbeli alakszerűség pótlására alkalmas.

Nincs ugyan akadálya annak, hogy az ügyletkötő felek az egyik fél a vevő által aláírt okiratot közös erre irányuló egyetértéssel csak később egészítsék ki a másik fél, az eladó aláírásával és azt ekként utólag emeljék érvényre. Felperes azonban az aláírást akkor eszközölte, amidőn a felek között a szerződés tartamára már nézeteltérések voltak. A felek közös egyetértése nélkül pedig a felperes nem volt jogosítva az alpereseket hónapokon át kétségben hagyni a tekintetben, vajjon a szerződést ő is aláírta-e, vagy alá fogja-e írni? (K. VI. 4252/1926.)

186. Jelzáloggal biztosított követelés átértékelése. A M. kir. Kúria — megfelelő törvényhozási rendelkezés hiányában, — nem lát elegendő alapot arra, hogy eltérjen attól az eddig követett gyakorlattól, amely szerint a jelzálogból nem nyerhet kielégítést egyéb, mint az a számszerűen meghatározott összeg és annak a kielégítéskor fennálló járuléka, amely összegnek és járulékaiknak erejéig a zálogjog be van jegyezve és az ingatlan elárverezése esetében a jelzálogilag biztosított követelés csak a biztosítás mértékének keretében, nem pedig azt meghaladó összegben is sorozható.

Ettől a gyakorlattól való eltérésre a m. kir. Kúria annál kevésbé látott okot főnforogni, mert ellenkező jogi álláspont mellett megtörténhetnék az, hogy a befejezett követelések közül egyik talán teljesen átértékelve, másik más mértékben, harmadik megint más mértékben átértékelve nyerne esetleg kielégítést.

Ami ellenkeznék a telekkönyveknek az 1856. évi október hó 28-iki helyszinelési utasítás I. fejezete III. cikkében is kifejezésre juttatott azzal a céljával, hogy azokból mindenki biztos tudomást szerezhessen, a bejegyzett jogokról. Biztos tudomás szerzéséről ugyanis a zálogjognál nem lehet szó akkor, ha a bejegyzésből nem tűnik ki, hogy a bejegyzett zálogjog minő terjedelmű, illetőleg minő vagyoni értékű követelést biztosít. (K. V. 3279/1927.)

187. Szóbeli végrendelet. Megnyugtató módon nincs megállapítva, vajjon maga az örökhagyó élő szóval tett kijelentését kívánta-e végrendeletének tekinteni, vagyis végrendeletét szóbeli nyilatkozatának megtételével annak írásbafoglalása nélkül is befejezettnek tartotta-e s hogy ehhez képest az egyik tanú által tollba mondott irat csak a végrendeleti tanúk emlékezetének a megerősítését célozta-e, avagy az a tollbamondás az örökhagyó végakarátának írásbafoglalása végett történt, végül, hogy maga az örökhagyó avagy a végrendeleti tanúk egyike tartotta-e szükségesnek az örökhagyó szóbeli nyilatkozatának az írásbafoglalását és hogy utóbbi esetben az örökhagyó miért járult ehhez hozzá. (K. I. 3464/1937.)

188. Kötbér mérséklése. A kötbérösszeg nem a szerződésben megjelölt 100.000 koronában, hanem csak ennek az összegnek egyharmadában, kellett megállapítani, mert a 100.000 korona kötbérikötés a szerződésben időbeli és helyi korlát nélkül meghatározott versenytilalomra vonatkozott, miért is a kir. Kúria ezt az iparszabadság elvébe ütköző versenytilalmi kikötést helyileg Budapest, VIII. közigazgatási kerületére, illetőleg pedig a szerződés megkötése időpontjától számított három évre korlátolta, — szem előtt tartva azt a jogelvet is, hogy kötbérikötésre vonatkozó minden szerződési határozmányt, minthogy a kötbérnek birsági természete van, szorosán és kétség esetében a kötelezett fél javára kell magyarázni, — nyilvánvaló, hogy az erre az esetre a szerződő felek akaratához képest kikötöttek tekintendő kötbérösszeg a versenytilalmi szerződési kikötésnek ekként való korlátozásához és

az ezzel megvédett érdek tartalmához mérten aránylagosan kisebb összeget és pedig az időbeli és helyi korlátot nélkülöző versenytilalomra vonatkozóan megállapított százezer korona összeg egyharmadát teszi ki. (K. IV. 6352/1927.)

189. Írásbeliség a társasági szerződésnél. Annak következtében, hogy a létrejött szóbeli megállapodás értelmében kiállított és csak még „megalakítás“ alatt álló, közkereseti társaságra vonatkozó okiratot a szerződő felek és az abban megjelölt kötelezettségekért szavatosságot vállaló cég tagjai alá nem írták, ez a szerződés végleg megkötöttnek nem tekinthető.

Minthogy az ebben az okiratban foglalt lényeges szerződési pontozatok és pedig a cégre, ennek átvételére, továbbvezetésére, nyereségében és veszteségében való részesedésre, felmondására, végelszámolására és szavatosság vállalására, továbbá a budapesti áru és értéktőzsde választott bírósága illetékességének való alávetésre vonatkozó kikötések csak a felek aláírásával válhattak hatályossá és

minthogy, ha a felek a szerződés érvényességére nézve írásbeli alapot kifejezetten nem is kötöttek ki, de a csatolt okirat értelmében maguk megszabták, hogy a szerződésben foglalt szavatosság vállalásának jeléül a szavatós cég tagjai a szerződést aláírni kötelesek, továbbá,

minthogy a szerződésben foglalt választott bírósági illetékeségárvetés tekintetében a törvény írásbeli alakot szab meg, tehát az adott esetben nemcsak azt kell feltenni, hogy a felek erre vonatkozó kifejezett kijelentés hiányában is a szerződés érvényét ettől az írásbeli alaktól tették függővé, de ez a törvény rendelkezésénél fogva is a szerződés érvényéhez szükséges volt,

nyilvánvaló, hogy amiatt, mert az írásbeli alak, vagyis a szerződési okirat aláírása elmaradt, az alperes az okiratban foglalt pontozatoknak megfelelő szóbeli megállapodásból érvényhiány miatt jogokat nem származtathat, különösen a jelen esetben, amidőn az alapítás alatt álló közkereseti társaság közös cég alatt a kereskedelmi üzletét még meg sem kezdte. (K. IV. 5000/1927.)

190. Külföldi pénzürtékben adott kölcsön. Külföldi pénzürtékben meghatározott pénztartozásnál — a belföldön is ugyanezen pénzürtékben leendő visszafizetésre vonatkozó megállapodás hiányában — az anyagi jog szerint a külföldi pénzürtékben meghatározott pénztartozás belföldi pénzürtékben is teljesíthető.

A külföldi pénzürtékben meghatározott pénztartozásnak bel-földi pénzürtékben teljesítése esetén a bel-földi összeg meghatározása végett a külföldi pénzürték átszámítása válik szükségessé. Az átszámításnál a fizetés idején a teljesítési helyen — ha pedig itt nincsen — a teljesítési helyhez legközelebb fekvő bel-földi tőzsde árfolyam jegyzése irányadó.

Ezek szerint és mert az adós az effektivitás kikötése nélkül is akadálytalanul fizethet külföldi pénzürtékben, ha ez reá nézve megfelelőbb — az anyagi jogba ütközik a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a peres felek lakhelyének Magyarországra történt áttétele folytán és az effektivitás kikötésének hiányában alperes a tartozását külföldi pénznemben nem köteles visszaszolgáltatni.

Ezért az alperesnek az effektív dollárban való fizetési kötelezettségének megállapítása mellett csupán fel kellett jogosítani az alperest arra, hogy a felperesnek járó dollár követelés helyett a fizetési árfolyam szerinti átszámítással pengővel is fizethet.

De a kifejtettekhez képesi az anyagi jogba ütközik a fellebbezési bíróságnak az az ítéleti döntése is, mely szerint alperest az átszámítás útján bel-földi pénzürtékben meghatározandó összegnek csupán 75 százalékának megfizetésére kötelezte. (K. VII. 9084/1926.)

191. Kárkamat. Az irányadó ténymegállapítás szerint a felek a szokásos heti kamatot kötvén ki, a kamatnak a kártérítő kamat törvényes mértékében történt megítélése az alperesre nézve — tekintet nélkül arra, hogy terheli-e őt vétkes késedelem vagy nem — nem sérelmes. (K. IV. 1506/1927.)

192. Váltóóvás. A közjegyző az elfogadónak a váltón feltüntetett üzlethelyén kísérli meg a bemutatást és miután a házmestertől azt az értesítést nyeri, hogy az elfogadó üzlete megszűnt, felveszi az óvási okiratot. Az alperes azt vitatja, hogy az óvás szabálytalan, mert a közjegyzőnek a rendőrségen kellett volna tudakozódnia az elfogadó üzlethelyisége után, vagy az elfogadó rt. valamelyik igazgatójánál kellett volna a váltót bemutatnia. A budapesti Tábla megállapítja, hogy az óvás szabályos volt, mert:

a váltóelfogadónak üzlethelyisége Budapesten, Pál-u. 6. alatt van, úgy amint a váltók föltüntetik, következésképp nem volt szükség arra, hogy az óvatoló kir. közjegyző a Vt. 102. §. 2. bekezdésének megfelelően a rendőrségnél tudakozódjék az elfogadó üzlethelyisége után;

abban az óvásbeli megjegyzésben pedig, hogy a megjelölt helyen a váltókat azért nem lehetett fizetés végett bemutatni, mert a házfelügyelőtől nyert értesülés szerint a váltóelfogadó üzlete megszűnt, benne foglaltatik, hogy a kir. közjegyző Budapesten, Pál-u. 6. alatt az elfogadó üzlethelyiségét zárva találta. (Vt. 99. §. 3. pont);

végül az elfogadó részvénytársaság képviselőjére jogosult szervének (pl. igazgatósági tagjának) való váltóbemutatásra csak akkor kerülhetett volna sor, ha az elfogadó részvénytársaság üzlethelyiségébe az óvatoló kir. közjegyző egyáltalán bejuthatott volna. (K. P. I. 7845/1927.)

193. Hitvestársi öröklés. A felperesek által igényelt vagyon a lemenők nélkül elhalt örökhagyó szerzeményi vagyona volt,

ebben a vagyonban pedig a törvény erejénél fogva a hátramaradt házastársat illeti az öröklési jog hitvestársi öröklési jog címén, tekintet nélkül arra, hogy a férj honoratior volt-e vagy nem. (K. I. 4001/1926.)

194. Osztályra bocsátás. Az örökhagyó még életében osztály alá bocsátotta és átadta ingatlanait. Az örökösök egyrésze az osztályrabocsátást azon a címen tagadja meg, hogy az arról szóló megállapodás nélkülözi a végrendeletre megszabott törvényes kellékeket. A Kúria kimondja, hogy:

mivel az örökhagyó az ingatlanait még életében osztály alá bocsátotta, az erre vonatkozóan létesült megállapodás érvényes annak ellenére, hogy az nélkülözi a végrendeletre megszabott törvényes alaki kellékeket. (K. I. 3276/1926.)

195. Hatáskör-kikötés. A per tárgyának értéke szerint a törvényszéki hatáskörbe tartoznék ugyan: azonban a felek úgy a megtámadott szerződésekben, mint a telekkönyvi hatóságokhoz benyújtott közös kérvényükben alávetették magukat az ingatlan fekvése szerint egyébíránt illetékes járásbíróság hatáskörének; amely alávetés helytfoghatóságát a Pp. 39. §-ának rendelkezése nem zárja ki. A hivatalból észlelendő pergátló ok fenforgására alapított felülvizsgálati panasz tehát alappal nem bír. (K.V. 3622/1927)

196. Örökösödési per az összes örökösök perbenállása nélkül. Örökösödési perben az összes örökösök perbenállása rendszerint csak akkor szükséges, ha a kereset azok mindenike ellen igényt érvényesít. Egyébként azonban azoknak az örökösöknek

perben állására, akik ellen a kereset kérelmet nem tartalmaz, nincs szükség, mert az ítélet csak a perben álló felek közt szabályozza a peressé tett jogviszonyt, annak hatálya tehát a perben nem álló örökösökre nem terjed ki.

Már most a felperesek keresete az örökhagyónak az alperessel kötött házasságából származott gyermekei ellen kérelmet nem tartalmaz, — az a kérdés pedig, hogy a peres ingatlanban van-e és milyen terjedelmű közszerzemény s abból a felperesek örökösödési joga mire terjed, csupán a peresfelekre kiterjedő hatállyal a felperesek örököstársainak perbenállása nélkül is eldönthető.

De nincs szükség a felperesek örököstársainak perbenállására abból az okból sem, hogy azok a per mikénti eldöntésében mint az alperes örökösei is érdekeltek, mert az alperes életben lévén, utána öröklési joguk még nincs. (K. I. 4610/1916.)

197. Előzetes lemondás örökségről. Felperesek nem kötelesrészüket elérő előzetes kielégítés ellenében és nem az akkor még életben volt négy testvérük megjelölésével, vagyis nem ezek javára szólóan mondtak le az örökhagyó édesapjukkal és édesanyjukkal létesített megállapodásban.

A törvényes felmenővel a fenti módon létesített általános és feltétlen lemondásnak az anyagi jog értelmében az a következménye, hogy az örökösödési jogról lemondott leszármazó az öröklési kapcsolatból a lemondás időpontjával kiesik,

ami pedig a dolog természete szerint maga után vonja azt a további következményt is, hogy az előzetes kielégítést nyújtó szülőt a megmaradt vagyona feletti szabad rendelkezésben a kielégített gyermekeknek öröklésen alapuló semminemű igénye nem korlátozza. (Debreceni Tábla, P. I. 3358/1926.)

198. Ajándékozás a házasságban élő fél és jegyese között. Az okirat címe ugyan „házassági szerződés,” azonban a tartalmánál fogva házassági szerződésnek nem minősíthető, mivel nem a házasságból folyó vagyoni jogviszonyok vannak abban szabályozva, hanem a szerint az 1886: VII. t-c. 22. §. c) pontja alá eső s a jegyesek által is köthető egyszerű ingatlan ajándékozási jogügylet jött létre.

A szerződés 3. pontja pedig halál esetére szóló rendelkezést tartalmaz.

Ennélfogva nem helytálló a felperesnek a jogügylet minősítésére vonatkozó panasza.

Az okiratba foglalt ajándékozási jogügylet a valóság tekintetében sem kifogásolt okirat szövege szerint kétségtelenül jegyesek között létesített jogügylet lévén, ez a jóerkölcsökbe ütközik, mert a házasság jogi fennállása alatt a házastársi hűséggel össze nem egyeztethető magatartást tanúsít és a házastársi köteleltséget szándékosan és súlyosan sérti az a házastárs, amelyik magát egy harmadik személlyel jegyben levőnek nyilvánítja s ezzel mint jegyes, szerződést is köt,

és ugyancsak jóerkölcsökbe ütközik annak az eljárása, aki egy házasságban lévő házastársal — ennek ismerete emellett — jegyesi viszonyt létesít s mint ilyen, a polgári törvény kivételes rendelkezése alá tartozó formában, jogügyletet köt.

A jóerkölcsökbe ütköző szerződés önmagában semmis lévén abból jogok és kötelezettségek nem keletkezhetnek s ezért a felebezési bíróság az anyagi jogot helyesen alkalmazta, amidőn a fent jelzett közjegyzői okiratba foglalt ajándékozási ügyletet hatálytalannak nyilvánította és e hatálytalanság folyományaként az előbbi telekkönyvi állapot helyreállítása iránt intézkedett (458. E. H.) (K. III. 365/1927.)

199. Válási egyezség. A közjegyzői okiratban foglalt, a házassági kötelék közös megegyezéssel való felbontására vonatkozó megállapodás a házasság társadalmi és erkölcsi céljával ellentétben állván, azt alapjában véve joghatályosan létrejötnék tekinteni nem lehet s így a nőtartásra vonatkozó részében nyilván érvénytelen.

Mindkét fél hibájából létesült, a jó erkölcsökkel ellentétes eme megállapodás hatályon kívül helyezése mindkét fél feltétlen köteleltségében állván, annak létrejötte után a további együttélés nyilván a feleknek az az elhatározása jutott kifejezésre, hogy annak hatályt tulajdonítani maguk sem kívánnak;

ezek után az alperesnek az az egyoldalú magatartása, hogy a maga részéről utólag mégis e megállapodás folytán az abban foglalt kikötések foganatosításával a közös lakás elhagyása mellett az életközösséget megszakította, most már egyedül az ő terhére eső oly vétkes cselekedet, melynek alapján a felperes nőtartásdíj iránti igénye kétségen felül áll. (K. III. 288/1927.)

200. Kötelesrész kiadása az özvegyi joggal terhelt vagyomból. Örökhagyó özvegyét örökhagyónak az alperesekre átruházott ingatlanaira a vagyonátruházási okiratok értelmében

megillető haszonélvezeti jog a felperesekkel szemben csak mint az özvegyet törvényről fogva megillető özvegyi haszonélvezeti jog vehető figyelembe, ez pedig az állandó joggyakorlat szerint nem tekinthető oly hagyatéki tehernek, melynek a kötelesrész megállapítására befolyása lenne, hanem csak a kötelesrész kiszolgáltatásának határidejére lehet kihatással.

Miután az özvegyi jog csupán az özvegy illő megélhetésének mértékéig terjed s ebből a szempontból az özvegynek a saját, az alperesekre átruházott ingatlanaira fenntartott külön haszonélvezeti joga s így önálló külön jövedelme figyelmen kívül nem hagyható; a jelen esetben a felperesek aránylag mérsékelt összegű kötelesrészének kielégítését az özvegyi jog még időbelileg sem befolyásolhatja. (Magánjogi határozatok tára II. kötet, 232. sz.) (P. III. 1547/1927.)

201. Özvegyi jog a honoratior özvegnél. Az állandó birói gyakorlat szerint az 1840. VIII. t-c. 18. §-ában foglalt az a szabály amely szerint abban az esetben, ha az örökható gyermekei vagy azoknak egy része az előbbi házasságból származtak, az özvegyet a férjének ősi javaiból és nem az utolsó házasság idejében keletkezett szerzeményből özvegyi tartás fejében csak egy gyermekrész illeti, — csupán a volt jobbágyokra vonatkozik, ellenben nem nyer ez a szabály alkalmazást a városi polgároknak és a nemesi rendhez tartozókra, amely utóbbiakkal a honoratiorok is egy tekintet alá esnek. Az utóbbiak özvegyi haszonélvezeti jogukban a korábbi házasságból származott gyermekek részéről is csak annyiban korlátozhatók, amennyiben a vagyon jövedelme meghaladja az özvegy illő eltartását.

Minthogy örökható az Osztrák-Magyar Bank főfelügyelője volt, tehát működésénél fogva a honoratiorok rendjéhez tartozott, — ezért özvegyét (a felperest) az egész hagyatékra kiterjedő özvegyi jog illeti meg, tekintet nélkül arra, hogy az örökható gyermekei nagyjából a korábbi házasságokból származtak. (K. I. 1452/1926.)

202. Kötelesrész tehermentesítése a végrendeleti haszonélvezettől. Az állandó birói gyakorlat értelmében a szükségörökös abban az esetben is igényelheti kötelesrészének tehermentes kiadását, ha az örökható végrendelete értelmében a kötelesrész meghaladó örökható részben részesült, ha csak az örökható őt a

végrendelet megtámadásától kötelesrészre szorítás terhe alatt el nem tiltotta. A jelen esetben az örökhatónak ily rendelkezése nincs és mivel a szükségörökös kötelesrészének nemcsak állagában, de haszonélvezetében sem rövidíthető meg, a fellebbezési bíróság azáltal, hogy alperest haszonélvezeti joga dacára felperes kötelesrészének kiadására kötelezte, jogszabályt nem sértett.

Bár ingatlan és ingó vagyon öröklése mellett a kötelesrésznek ingatlan és ingó vagyonából való aránylagos tehermentesítése lenne helyénvaló, tekintettel arra, hogy ingókat a végrendeleti örökösök egyenlő arányban megosztatlanul öröklik és azok közül különösen az értékesebb dolgok sem minőségük, sem mennyiségüknek fogva a felperes kötelesrészének kiszolgáltatásához szükséges hányadokra természetben szét nem oszthatók, megegyezés pedig arra, hogy a felperesnek kötelesrészében egyes ingók kiadassanak, a peres felek között létre nem jött, míg ezzel szemben a kötelesrésznek a felperes örökható részének több mint $\frac{9}{10}$ -ed részét tevő ingatlan vagyonból való kiadása a peres feleknek egyező előadása szerint nehézségbe nem ütközik, a fellebbezési bíróságnak az a határozata, hogy felperesnek kötelesrészét csak ingatlan vagyonból adta ki és ennek megfelelően állapította meg az elvont hasznokat, mint a fennforgó körülmények között célszerű és indokolt rendelkezés, anyagi jogszabályt nem sért. (K. I. 1520/1926.)

203. Szerződés hatálytalanítása, ha valaki másnak a tapasztalatlanságát, könnyelműségét, értelmi, vagy jellembeli gyöngeségét, függő vagy szorult helyzetét kihasználva a maga vagy harmadik személy részére, a másik fél tetemes kárával ingyenes előnyt vagy aránytalan nyereséget köt ki vagy szerez meg.

Nyilvánvaló, hogy a fellebbezési bíróság nem tévedett akkor, amikor azt mondta ki, hogy: alperesek a kereseti ingatlant feltűnően alacsony áron, a felperes könnyelműségének, értelmi és jellembeli gyöngeségének a kihasználásával szereztek meg és hogy ez a szerzés jogosan megtámadható.

Ugyanis hatálytalanítható az a szerződés, amellyel valaki másnak a tapasztalatlanságát, könnyelműségét értelmi vagy jellembeli gyöngeségét, függő vagy szorult helyzetét kihasználva a maga vagy harmadik személy részére, a másik fél tetemes kárával ingyenes előnyt vagy aránytalan nyereséget köt ki vagy szerez meg.

Ehhez a jogi állásponthoz képest a per főtárgyára vonatkozóan már csak a másodrendű alperesnek a szerződéskötéskor Amerikában létéből és a *D)* alatti levélből merített két kifogás kérdését kell vizsgálni, ellenben az alperesek többi felülvizsgálati panaszát, mint a fenti jogi állásponthoz képest tárgytalan panaszokat, vizsgálatlanul kell hagyni.

Ami azt illeti, hogy a másodrendű alperes a szerződések megkötésekor Amerikában volt és így nem tudott felperesnek helyzetéről, körülményeiről és viselkedéséről és így az 1924. augusztus hó 7-iki szerződés, amelyet az ő nevében és az ő érdekében kötött férje az elsőrendű alperes, nem hatálytalanítható, ez téves álláspont, mert másodrendű alperes a magáévá tette férjének az elsőrendű alperesnek azt az eljárását, amely szerint az ő részére a férje az elsőrendű alperes a peres ingatlan felét megvette és így nem térhet ki annak a következménye alól, hogy elsőrendű alperes az 1924. augusztus 7-iki szerződés megkötésekor felperesnek fent ismertett helyzetéről, körülményeiről és viselkedéséről tudott, mert az elsőrendű alperes által a másodrendű alperes nevében és érdekében kötött és a másodrendű alperes által magáévá is tett szerződésnek érvényességét a szerződés megkötésében eljáró elsőrendű alperesnek a tudomása szerint kell megbírálni.

Ami pedig a *D)* alatti, 1924. szeptember 5-én az elsőrendű alpereshez intézett levelet illeti, minthogy ez a levél — szövegezése szerint — tulajdonképpen csak kérelem arra vonatkozó nyilatkozattétel iránt, hogy mely összeg fejében volna hajlandó elsőrendű alperes az ingatlant felperes nevére visszairatni, annál fogva ezt a levelet annál kevésbé lehet a felek közötti viszony békés úton való rendezésére irányuló kísérletnél egyébnek, nevezetesen a szóbanforgó két eladást feltétlenül érvényeseknek elismerő nyilatkozatnak tekinteni, mivel felperes, nyilván méltánytalanul nagy áldozatnak tartva per nélküli békés egyesség esetére az alperesek által 3. sorszámú előkészítő iratuk szerint követelt 180 millió koronás vissza eladási árat — már egy hét múlva — 1924. szept. 12-én írt *E)* alatti levélben a szerződések érvénytelenségének az álláspontjára helyezkedett és további két nap múlva 1924. szept. 14-én már a jelen perbeli keresetet is beadta (az 1912: LIV. t-c. 12. §-ára való tekintettel) a tapolcai kir. járás-bíróságnál mint telekkönyvi hatóságnál.

Ehhez képest alpereseket felülvizsgálati kérelmüknek a per

főtárgyára vonatkozó részével mint alaptalannal el kellett utasítani. (Kúria P. V. 548/1927.)

204. Házastársak közötti ajándékozás hatálytalanítása kölcsönös vétkekesség esetén. A kir. Kúria elvi jelentőségű, a Polgárijogi Határozatok Tárába 420. szám alatt felvett határozatában foglalt jogszabály értelmében abban az esetben, ha a bontóperben mind a két házastárs vétkesnek nyilvánított, az ajándékozások kölcsönösen megállanak és azok hatálytalanítását egyik fél sem követelheti, ennél fogva az ajándékozási ügylet hatálytalanításának sem hálátlanság, sem az ügylet alaki érvénytelensége okából helye nincs, mert ha a férj nevének oly módon vesz ingatlant, hogy a tulajdonjogot az eladóról közvetlenül az adásvételi szerződésben vevőként feltüntetett feleség javára kebelezeti be, úgy az ügylet érvényességéhez közjegyzői okirat nem szükséges. (K. III. 8160/1926.)

205. Üzletátruházás a cég átruházása nélkül. A felperes egy nem teljesített megrendelésből kifolyólag kártérítési keresetet indít a fél és annak jogutóda ellen. Ez utóbbi azzal védekezik, hogy a kérdéses üzletet átvette ugyan, de nem vette át az I. r. alperes cégét, amely ma is fennáll és működik. A tábla helytad ennek a védekezésnek. A Kúria megváltoztatja az ítéletet, mert:

nem helytálló a fellebbezési bíróságnak az a döntése, hogy a II. r. alperest kártérítési felelősség azért nem terheli mert az I. r. alperes cég még ma is fennáll. Nincs ugyanis kizárva, hogy kereskedelmi társaság az általa folytatott kereskedelmi üzletet szerződés útján másra ruházza át anélkül, hogy a jövőben esetleg üzletekkel foglalkoztatható saját cégének törlése iránt intézkednék. Annak sincs akadálya, hogy valamely kereskedelmi társaság, amelynek cége be van jegyezve, egyes kereskedelmi ügyleteihez más céget vonjon be és azzal közösen, vagy közös meghatalmazott útján szerződjen. A II. r. alperes kártérítési felelősségét tehát, amennyiben az az említett döntő ténykörülményekre vonatkozólag megállapítandó tényállásból következtethető lenne, nem szünteti meg egymagában az a körülmény, hogy az I. r. alperes cége ma is fennáll. (K. IV. 1038/1927.)

206. Ajándékozás hatálytalanítása a megajándékozott örökösének hálátlansága miatt. Való ugyan, hogy az ajándékozási ügylet rendszerint csupán a megajándékozott személy hálátlansága miatt hatálytalanítható,

mindamellet az ajándékozó nincsen elzárva attól, hogy megfelelő esetekben a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződésnek hatálytalanítását (felbontását), a megajándékozott örökösével, mint általános jogutódjával szemben is — birói uton szorgalmazhassa, ha t. i. az ajándékozó részéről adott ajándék tárgya öröklés útján átment a megajándékozott személy örökösének tulajdonába és birtokába, ez utóbbi pedig az ajándékozóval szemben olyan magatartást tanúsított illetve olyan ténykedéseket követett el a melyek a vastag hálátlanság ismérveit kétségtelenül magukban foglalják,

mert a megajándékozott örököse az ajándékozott vagyon örökség gyanánt való elfogadásával e vagyonra nézve is a megajándékozott örökhagyó jogaiba, de kötelezettségeibe is lépve, amennyiben az örökhagyót terhelő kötelezettségeket az ajándékozó irányában megszegi, az ajándékozót kétségtelenül megilleti az a jog, hogy a megajándékozott örökösével szemben, ennek hálátlansága esetén az a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződés hatálytalanítását sikerrel érvényesíthesse. (K. V. 6767/1926.)

207. Kötelesrész kiszámítása. A m. kir. Kúria az ingatlanok átruházása ellenében visszteher gyanánt csak a felsorolt fizetéseket és pedig a fellebbezési bíróságtól eltérően abban az értékben vette számításba, amelyet a fizetett összegek a fizetés idejében aranykoronában kitétek.

A fellebbezési bíróság ítéletében hozott az a körülmény ugyanis, hogy az örökhagyó a fizetéseket a korona értékének leomlása idejében is teljes értékűeknek fogadta el, nemlehet ok arra, hogy a szóbanlevő fizetések a kötelesrészre jogosított felekkel szemben ne az aranykoronában kifejezett valódi értékük szerint vétessenek számításba. (K. I. 3909/1927.)

208. Hagyatéki terhek értékelése. Annak a meghatározása szempontjából, hogy mennyit örökölt az alperes tiszta szerzeményképen, a hagyatéki terheket az örökhagyó halálakor volt értékben kell számításba venni s érzében egészen közömbös az, hogy az alperes a tartozásokat utóbb értékében már csökkent pénzzel fizette ki. (K. I. 4180/1926.)

209. Kézizálog. Téves a felperesnek az az érvelése, hogy a zálogtárgy valóságos átadása meg nem történt, vagy ha megtörtént is, a zálogjog hatálya megszűnt annak folytán, hogy alperes a

zálogul lekötött csikókat a felperesnél ennek rendelkezése alatt hagyta. Nem jogszerű ez az álláspont azért mert a felperesnek a zálogbaadott csikókkal való rendelkezése a zálogtartó alperes hozzájárulásától lett függővé téve és épp szabad rendelkezésének korlátozása végett szolgáltatotta ki a felperes a járatleveleket az alperesnek, ami által a felperesnek a zálog tárgyát illető megkötöttsége és a zálogtárgynak az alperes befolyása és rendelkezési körébe jutása külsőleg is kifejezést nyert. (K. IV. 1868/1927.)

210. Magánjogi elévülés határideje. A magánjogi követelések elévülésére meghatározott törvényes elévülési határidők praeclusivék, azaz az elévülési határidő utolsó napjának leteltével az elévülés bekövetkezik, tekintet nélkül arra, hogy az a nap vasárnapra, vagy ünnepnapra esik-e.

A K. T.-nek az ügyletek teljesítésére és a Pp.-nek a perbeli cselekmények teljesítésére vonatkozó azok a rendelkezései, hogy amennyiben a teljesítési határidő utolsó napja vasárnapra vagy ünnepnapra esik, az ügylet, illetőleg a perbeli cselekmény a következő köznapon is teljesíthető — éppen kivételes voltokra tekintettel megszorítólag lévén értelmezendők — külön törvényes jogszabály hiányában analogia útján sem alkalmazhatók a magánjogi követelések elévülési határidejére.

A tőzsdei árüzleti szokások 70. §-ában az ügylet nem teljesítése miatt támasztható kártérítési igény érvényesítésére megszabott 90 napi határidő tehát a jelen esetben már 1923. évi július hó 29. napjával letelt, annak ellenére, hogy ez a nap Péter és Pál napjára, tehát Gergely naptár szerinti közönséges ünnepnapra esett.

Alaptalan végül a felperesnek az általa ajánlott bizonyítás mellőzése miatt alaki jogszabálysértés miatt emelt panasza is, mert az a körülmény, hogy a tőzsdebíróság gyakorlata hasonló esetben az elévülést csak a határidő utolsó napja utáni köznapon tekinti befejezettnek, még valósága esetén is közömbös a jogkérdés elbírálásánál s ezért a fellebbezési bíróság a bizonyítás mellőzésével nem sértett jogszabályt. (K. VII. 9090/1926.)

211. Kamatkikötés. Az alperes nem kereskedő. Már pedig egymagában az a körülmény, hogy egy másikkal üzleti összeköttetésben áll, a nemkereskedőre oly irányban sem állapít meg különös kötelezettséget, hogy ennek megbízásaira vagy ajánlataira a

K. T. 320. §-ában megszabott következmények terhe mellett azonnal nyilatkozni tartoznék; annál kevésbé lehet őt a megbízás vagy ajánlat fogalma alá nem vonható folyószámlakivonat megjegyzés nélküli kézhezvétele esetében olyannak tekinteni, mint aki a folyószámlában terhére írt tételeket hallgatólagosan elismerte.

Nem felel meg ellenben az anyagi jognak a fellebbezési bíróság a ma jogi álláspontja, hogy a felperes a törvényes kamattal magasabbat csak írásbeli kikötés esetében igényelhet és hogy ennél fogva közömbös, hogy a felek között a kamat mértékére nézve mily tartalmú szóbeli megállapodás jött létre.

A per alapjául szolgáló kölcsönügyet ugyanis az e részben nem vitás tényállás szerint a felperes bankvállalat kereskedelmi üzetének folytatásához tartozik és így a K. T. 260. §-a értelmében kereskedelmi ügylet. Már pedig a K. T. 286. §-a szerint kereskedelmi ügyletekre nem nyer alkalmazást az 1868. XXXI. t.-c. 1. §-ának az az intézkedése, amely szerint a kamattal csak írásbeli kikötés mellett nem esik korlátozás alá. A felek tehát a szóbanforgó kölcsöntöke után a törvényest meghaladó kamatot szóbeli megegyezéssel is megállapíthatták és az ekként megállapított szerződési kamat megítélésének az 1877. évi VIII. törvénycikkben megszabott korláton belül akadály nincs. (K. IV. 903/1926.)

212. Tulajdonközösség árverési megszüntetése bontó-pert folytató házastársak között. A fellebbezési bíróság által megállapított köztudomásu, de a bíróság tapasztalatán is alapulónak nyilvánított irányadó tényállás szerint a jelenlegi pénzhiány és közismert gazdasági válság következtében az ingatlanok s főleg a vidéki házak ára az utóbbi fél év alatt rohamosan esett s a kir. Kúria előtt is köztudomásu az, hogy ez az áresés jelenleg is tart anélkül, hogy valamely állandósult általános forgalmi érték kialakulásának lehetősége bekövetkezhetett volna.

Mindezekből pedig jog- és okszerűleg következik, hogy az ingatlanok árának folyton tartó csökkenése mellett a tulajdonjog közösségének árverés útján való megszüntetése csak az alperes kárával történhet s a házra is kiterjedő és a kölcsönös megállapodáson alapuló tényleges használatnál fogva a ház és beltelek eladása az alperesre ebből az okból is hátrányos volna (K. III. 908/1926)

213. Gazdasági lehetetlenülés kifogása, ha a fél előbb a szerződés teljesítését követelte. Felperesek a szerződésben

nekik biztosított azt a jogot, hogy alperes a vételárhátralékot kívánságukhoz képest bármikor megfizetni köteles, gyakorolták akkor, amikor a vételárhátralék megfizetését kérték. Ezzel a tényükkel kifejezték azt, hogy a szerződést fenntartani kívánják s az alperes a felperesek választásából folyó kívánságuknak — bár nem buzaalapon, de a vételárhátraléknak a szerződéskötés idején volt értékben való megfizetése által eleget tenni hajlandó volt. A vételárhátralék kifizetésének ez a követelése megszüntette felpereseknek azt a jogát, hogy utóbb a szerződés felbontását, akár szükségbejutás, akár gazdasági lehetetlenülés indokából kérhessék.

Idevonatkozóan nem jöhetett figyelemre az a tény, hogy alperes a követelt hátralékos vételárat a felperesek követelése szerint buzaalapon valorizálva 3 nap alatt meg nem fizette; mert erre vonatkozó más megállapodás hiányában alperes a vételárhátralékot a vételárnak a szerződés megkötése idején volt pénzbeli értékének megfelelőleg tartozik fizetni. A jelentékeny összegnek alperes által 3 nap alatt leendő kifizetésére irányuló felhívással szemben pedig az alperes jogosan vehetett igénybe méltányos határidőt és így nem esett fizetési késedelembe akkor, amikor a vételárhátralék valorizált értékét a felperesek felszólítólevelének vételétől számított 30 napon belül felpereseknek felkínálta s azt el nem fogadás után birói letétbe helyezte. (K. V. 6796/1926.)

214. Birói letétbe-helyezés az átértékelés szempontjából. Nincs jelentősége az átértékelés helytfoghatósága szempontjából annak az alperesi tényállásnak, hogy ő a követelésnek előtte valószínű összegét akár a felperessel kötött megállapodás folytán, akár e nélkül de csak a követelés biztosítására letétbe helyezte, minthogy ily biztosításba letétbe helyezésnek teljesítési hatálya nincs.

Nem helytálló alperesnek az az érvelése sem, hogy ő a birói letétbe helyezéssel nem részletfizetést teljesített, hanem, minthogy felperes még ebben az időpontban az átértékelési kérelmét elő nem terjesztette, a kereséi követelést teljesen kiegyenlítette.

Nem helytálló ez az érvelés azért, mert a felperesi követelés ebben az időpontban már peresítve volt és így az a fennebb kifejtettek szerint — függetlenül attól, hogy felperes az átértékelési kérelmet még elő nem terjesztette, — a korona időközi értékcsökkenése folytán valóságban véve már átértékelt, tehát birói

letétbe helyezett összeget meghaladó mennyiségben állott fenn. (K. IV. 500/1927.)

215. Ajándék házassági kötelékben élők elválásának előmozdítása céljából. Felperes ingatlant ajándékozott alperesnek, aki érvényes házassági kötelékben élt. Felperes szerint az ajándék a felperes két unokájának érdekében azért történt, hogy az alperes legyen az ő fiának felesége és anyja az ő két unokájának. Alperes szerint az ajándékozás azért történt, hogy ő a felperes fiával, aki szintén érvényes házassági kötelékben állott, ágyassági viszonyt folytasson. Felperes később az ajándékozási szerződés hatálytalanítása s az ingatlan visszatélése iránt indít keresetet. A Budapesti Tábla helyt ad a keresetnek, mert:

úgy a felperesi, mint az alperesi álláspont szerint a kereseti ügylet végelemzésben egy más tartalmú ügyletet takar és így annak érvénye az eltakart ügylet érvényétől függ.

A eltakart ügylet tartalma azonban a jó erkölcsökbe ütközik, mert úgy felperes fia, mint alperes az ajándék idején más harmadik személylyel érvényes házassági kötelékben lévén, a felperestől vitatott eme feltevés, illetve feltétel, hogy fia és alperes egymással házasságra lépjenek, mindkét nevezett fél házasságának felbontására irányul, arra való tekintettel pedig, hogy a házasság közjogi viszony is, melynek felbontása nem a házaselek, vagy csupán egyik fél szabad akaratából és elhatározásától függ, hanem, ennek felbontása csak a törvényben meghatározott és felsorolt okok esetén foghat helyt, kétségtelen, hogy a felperes által vitatott feltétel a törvénybe és jó erkölcsökbe ütközik. Az alperesi álláspont szerint pedig a kereseti ingatlan ágyassági viszony fenntartásának biztosítására vezetvén, az ily erkölcstelen viszony fenntartását célzó megállapodás nyilvánvalóan ugyancsak a jó erkölcsökbe ütköző.

Jogszabály, hogy a törvénybe és jó erkölcsökbe ütköző ügylet semmis, abból jogok nem származtathatók s ha ily ügylet teljességbe ment, az eredeti állapot állítandó helyre.

Minthogy pedig az ajándékozási szerződés alakjába burkolt s bármelyik peres fél álláspontja szerint létrejött ügylet jó erkölcsökbe ütközik s mint ilyen semmis, — minthogy továbbá az ügylet teljességbe ment, —

mindezeknél fogva felperes igényelheti az alperesre feltétlen ajándékozás útján átruházott ingatlan illetőségnek a javára leendő visszatélését. (Budapesti Tábla, P. XI. 5726/1927.)

34. Biztosítéki okiraton lerótt illeték visszatérítése. Bélyeg szabálytalan átírása. A jelzálogkötéssel kapcsolatos biztosítási okiraton alapuló hitelezési ügylet akkor tekinthető fogamatba mentnek, ha vagy az engedélyezett hitel, akár részben is igénybe vétetett, vagy a jelzálogkötés alapján az engedélyezett hitel erejéig a zálogjog bekebelezése telekkönyvileg megtörtént.

Az adott esetben az elrendelt bizonyítási eljárás során beszerzett adatokkal és a kir. pénzügyigazgatóság felterjesztő jelentésében foglalt megállapítással is beigazolást nyert, hogy a bemutatott okirat alapján igénybevenni szándékolt 60 000.000 koronás hitel sem egészben, sem részben igénybe nem vétetett, illetőleg nem folyosított, továbbá, hogy az engedélyezett hitel erejéig a zálogjog telekkönyvi bekebelezése sem történt meg, mert a felek a zálogjog bekebelezés iránti kérvényt a zálogjog bekebelezésének fogamatosítása előtt visszavonták, a bemutatott nyilatkozat pedig igazolja, hogy a felek az ügylettől fogamatba menetel előtt véglegesen elállottak, — s hogy ennél fogva az ill. szab. 101. §-ának első bekezdése alapján az okiraton lerótt illeték visszatérítésének volna helye. Mégis a panasznak csak részben lehetett helyet adni és a bemutatott okiraton lerótt 900.000 koronából csak 700.000 korona bélyeg értékének szabályszerű visszatérítését lehetett elrendelni, mert az okiraton lerótt 900.000 korona bélyegilletékből 200.000 korona az ill. szab. 20. §-a ellenére szabálytalanul az irat címével van keresztül írva, ezt pedig az ill. szabályok 43. §-ának d) pontja alapján nem létezőnek kell tekinteni. (Közig. B. 15.723/1916. P.)

35. Hagyatéknak önkéntes árverésen történő eladása nem forgalmiadóköteles. (Közigazgatási bíróság 10.510/1926. P. sz.)

36. Váltóbélyeg kiegészítés. Az 1925. évi 901/P. M. sz. rendelet 8. §-ának első bekezdése szerint a telekkönyvi hatósághoz bekebelezés vagy előjegyzés végett bemutatott váltón lerótt illetéket benyújtás előtt kell kiegészíteni, ez az illeték tehát a benyújtás tényével esedékessé vált és nincs olyan törvényes rendelkezés, amely az ily illetéknek visszatérítését akár azon a címen, hogy a kért bekebelezés vagy előjegyzés megtagadtatott, akár azon a címen, hogy a kérvény határozathozatal előtt visszavonatot, megengedné. (Közig. bir. 17.275/1926. P. sz.)

37. Közjegyzőhelyettes nem közhivatalnok és így járandósága nem mentes a jövedelmiadó alól. Panaszos a terhére kivetett jövedelemadót azért kéri törölni, mert a kir. közjegyző, tehát a helyet-

tese is közhivatali alkalmazott s így közjegyzőhelyettesi járandósága a J. V. H. Ö. 5. §. 10, a) pont rendelkezései értelmében teljes egészében mentes a jövedelemadó alól.

Abban igaza van panaszosnak, hogy a kinevezett kir. közjegyzőt több törvényes rendelkezés közhivatalnoknak minősíti, azonban a közjegyzőhelyettes, aki állását sem kinevezés, sem választás, hanem magánmegállapodás alapján tölti be, az őt alkalmazó közjegyzőnek szolgálatában áll s így nem köz-, hanem magánalkalmazott, reá tehát a fentemlített törvényes rendelkezés alkalmazást nem nyerhet. Ezért és mert az 1924. évben élvezett járandósága a magánszolgálatban állók adó alól mentesített 2400 aranykorona jövedelmét meghaladta, a panasznak helyet adni nem lehetett. (Közig bir. 10211/1926 P.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. S. Lapunk rendszeresen a hó végén jelenik meg. Abban az esetben azonban, ha valami körülmény ezt indokolja, (mint e számunknál is) előbb.

Tényleg lapunk felelős szerkesztője szándékozott egy ily kézikönyvet összeállítani, melyben az örökösödési eljárás *fennálló* tételes szabályai foglaltattak volna, azonkívül — főként az indoklásokból vett — magyarázatok, bírói gyakorlat, iratminták, bélyeg-és illetékszabályok. Arról értesülvén azonban, hogy egy nem a karhoz tartozó, igen kiváló személyiség állít össze s ad ki egy ily irányu művet (mely a mi tervezett munkánknál mindenestre jobb lesz), nyomban elállottunk szándékunktól. Egyébként mint most értesülünk Dr. Telmann Sándor pécsi kir. közjegyzőhelyettes is szándékozik kiadni egy ilyen irányú könyvet.

Az ö. novella életbeléptetése időpontjáról határozott választ e pillanatban még mindig nem adhatunk. Ugy tudjuk azonban, hogy az életbeléptetés most már igen rövid idő kérdése.

— **M. b.** Ha magyar állampolgár osztrák kiskorut fogad örökbe s a szerződést utóbbi helyett annak törvényes atyja köti meg, az osztrák állandó gyakorlat szerint gyámhatósági jóváhagyásra szükség nincs. Ausztriában a nagykorúság az 1919. febr. 6-iki törvény értelmében a 21. életév betöltésével áll be.

Az örökbefogadással kapcsolatos kérdéseket illetőleg igen ajánljuk dr. Scholtz Géza ig. min. tanácsos s dr. Gál Dezső ügyvéd által irt s utóbbinál megrendelhető (VI. Vilmos Császár-út 33.) „Az örökbefogadás szabályai“ című értékes munkát.

54. Több mint négy évi **irodavezető-helyettesi** gyakorlattal — melyből két évet mostani állásomban töltöttem el — február elsejére **helyettesi** állást kerések. Dr. Saskeőy József Győr, Arany János-u. 2.

55. Gyakorlott fiatal, keresztény közjegyzőhelyettes lehetőleg erdős-dombos vidéken vagy nagyobb városban, március vagy április havi belépésre **közjegyzőhelyettesi** állást keres.

56. Nyolc évi gyakorlattal és német nyelvjogosítvánnyal bíró róm. kath. nős kir. közjegyzőhelyettes **helyettesi** állást keres.

57. Doctor juris másfél évi ügyvédi gyakorlattal **közjegyző-jelölti** állást keres.

58. Tizenkilenc éves négy gimnáziumot végzett angolul beszélő urileány (közjegyző rokona) budapesti közjegyzői irodában **gép- és gyorsíróndi** állást keres.